Наша Дума, Наша Пісня Не Вмре Не Загине!

УКРАЇНСЬКИЙ СПІВАНИК

Ціна 40 цнт.

Накладом Української Книгарні
104 Ave. A., New York, N. Y.
1918

UNIVERSITY OF TORONTO
VELUT ARBOR ÆVO

Наша Дума, Наша Пісня Не Вмре Не Загине!

УКРАЇНСЬКИЙ
СПІВАНИК

Ціна 40 цнт.

Накладом Української Книгарні
104 Ave. A., New York, N. Y.

Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине!
От де, люди, наша слава,
Слава України.

Т. Шевченко.

I. ПАТРІОТИЧНІ І ПОЛЇТИЧНІ.

1.

Ще не вмерла Україна і слава і воля!
Ще нам, братя молодії, усьміхнеть ся доля!
Згинуть наші вороженьки, як роса на сонцї;
Запануєм і ми, братя, у своїй сторонцї.
Душу, тїло ми положим за нашу свободу!
І покажем, що ми, братя, з козацького роду!

Наливайко, Залїзняк і Тарас Трясило
Кличуть нас із за могил на святеє дїло.
Ізгадаймо славну смерть лицарства-козацтва,
Щоб не втратить марне нам свойого юнацтва.
Душу, тїло ми положим за нашу свободу!
І покажем, що ми, братя, козацького роду!
Ой, Богдане, Богдане, славний наш гетьмане!

На щось віддав Україну Москалям поганим?!
Щоб вернути її честь ляжем головами,
Назовем ся України вірними синами!
Душу, тїло ми положим за нашу свободу!
І покажем, що ми, братя, козацького роду!

Наші братя славяни вже за збрую взялись
Не діжде ніхто, щоб ми позаду остались.
Поєднаймось разом всі, братчики Славяни!
Нехай гинуть вороги, хай воля настане!
Душу, тїло ми положим за нашу свободу!
І покажем, що ми, братя, козацького роду!

2.

Не пора, не пора, не пора
Москалеви й Ляхови служить!
Довершилась Україні кривда стара,
Нам пора для України жить!

Не пора, не пора, не пора
За драпіжників лить свою кров
І любити царя, що наш люд обдира,
Для України наша любов.

Не пора, не пора, не пора
В рідну хату вносити роздор,
Най пропаде незгоди проклята мара!
Під України єднаймось прапор!

Бо пора се великая єсть!
У завзятій важкій боротьбі
Ми поляжем, щоб славу і волю і честь,
Рідний краю здобути Тобі!

3.

Ми гайдамаки, вічно однакі,
Ми проклинаєм пута і ярмо, —
Йшли діди на муки, підуть і правнуки,
За нарід всі житє своє дамо.

Доки сусіди нам людоїди,
Ми гайдамаки як були так є, —
Вже часи минули як ми шиї гнули,
І кождий з нас житє за всіх дає.

Знай лютий враже, сотня поляже,
Тисяч натомість стане до борби, —
І з кайдан недолі до житя на волї,
Повстануть знов подоптані раби.

Наша присяга: правда, відвага,
Пімста за кривди люта і страшна, —
Бо ми гайдамаки, местники однакі,
Що нам і смерть за правду не страшна...

4.

Вперед, вперед, сини родини!
Славутний день вже наступив.
Супроти нашої країни
Ворог злий прапор розпустив.
Чи вам нечуть які по селах
Усюди стони роздались?
На наших крівних, невеселих
Ворожі списи піднялись!

До збруї, громадо!
Ставаймо у ряди!
Щоб вражою кровію
Залити борозди.

Чого шука отсе ватага
Рабів обурених на нас?
Кого зляка її зневага?
На кого пута ті? На нас!
На нас бездольні громадяни,
Хотять той сором нанести,
Щоб кинуть на нас знов кайдани
Та під неволю підвести.

До збруї, громадо!
Ставаймо у ряди!
Щоб вражою кровію
Залити борозди.

Ні, трепотіть ви, людоїди
І ви, ганебні зрадники!
Ось вже пімсти час надійде
Знайдуть ся на вас местники!

Підiймуть ся і стар і молодь,
Не забракує юнаків, —
Навіють на серце вам холод
І потращять вам всі кісточки.

До збруї, громадо!
Ставаймо у ряди!
Щоб вражою кровію
Залити борозди.

О ти свята любов родини,
Ти нашу пімсту уміцни!
Волю нашої України,
Її честь ти відборони!
Під нашим прапором побіда
Хай зявить ся на поклик твій,
На вічні потім на нас літа
Свободи духом ти повій!

До збруї, громадо!
Ставаймо у ряди!
Щоб вражою кровію
Залити борозди.

5.

Коли Україна борбу розпочала
За свої права, за свободу,
То в народі зраду кацапня кувала,
Ширила в народі незгоду.
О честь вам кацапські лайдаки
За ваші роздори шкідливі;
За зраду сухої діждетесь гиляки
Рублі не поможуть цареві!

Наш народ не згине, побідити мусить
І сам ме рядить в своїй хаті.
Всю гниль він кацапську здавить і придусить
У бій Українці завзяті,

А всіх Ефіялтів в додатку
За підлість, за зраду, за хулу
Їх власнії діти пішлють на Камчатку,
Щоби і сліду з них не було!

6.

Який то вітер шумно грає
Від Сяну, Прута до Карпат?
Яке то диво визирає
Із тих нужденних хлопських хат?

Гей-же враз, гей-же враз гукнемо
Аби й сліпі нас пізнали:
"Ми є ті, що вас всіх кормимо, —
За вас всіх терпимо, —
Ми руські хлопи радикали,
Що звергли темноти ярмо!"

Ми ті, що гнули ся як лози,
Були покірні як вівця,
Котрим неволя, кров і сльози
Ще не доїхали кінця,
Гей-же враз і т. д.

Ми ті оферми, ті рекрути,
Гарматне мясо на війну,
Ті, що їх кривди й голод лютий
Жене за море в чужину.
Гей-же враз і т. д.

Ми ті, котрим заперті двері,
Запертий до свободи шлях,
Ми маєм права на папері,
А обовязки на плечах.
Гей-же враз і т. д.

Та вже не довго тої муки!
Нам час не дати ся на глум:

Здіймуть ся дружні хлопські руки
І просвітліє хлопський ум!
Гей-же враз і т. д.

Ми хохочем вчитись, поступати,
Бо кривда є сестрою тьми;
Для себе хочем працювати
І бути люди між людьми!
Гей-же враз і т. д.

А всїх, що явно або тайно
Нам ладять пута і ярем
Всїх дармоїдів радикально
Ми з свого краю виметем!
Гей-же враз і т. д.

7.

Шалїйте, шалїйте, скажені кати!
Годуйте шпіонів, будуйте тюрми!
До бою сто тисяч поборників стане,
Пірвем, пірвем, пірвем ті кайдани!

За правду, за волю, ми станемо враз,
Ланци ні баґнети не построх для нас,
Бо вольного духа не скути в кайдани,
Біда, біда, біда вам, тирани!

Робітники духа! робітникам всїм
Ми руки подаймо, на бій їх ведїм,
Бо спільна усїх нас злучила недоля:
І труп і піт і кров, — кнут, неволя!
За правду, за волю і т. д.

Від краю до краю не громи гудуть,
Робітників полки злучені ідуть.
І поклик рокоче: вставайте народи,
Прийшла пора, пора, — день свободи!
За правду, за волю і т. д.

Підвалини світа валять ся старі,
Поблїдли нероби, дрожать опирі,
Бо зоря свободи вже сходить яскрава!
Для всїх, для всїх, для всїх рівні права:
За правду, за волю і т. д.

І вольні народи, як добрі брати
Плинуть до сонця, до щастя мети,
Розкуєсь, увигнеть ся і наша родина;
Одна, сильна, вільна Україна!
За правду, за волю і т. д.

8.

Сміло, други! Не теряйте
Духа на страшную прю!
Рідну країну спасайте,
Честь і свободу свою!

Як нам умерти прийдеть ся
У сїрих казармах, тюрмах —
Местник новий підійметь ся
В наших зболїлих кістках!

Хай нас по тюрмах саджають,
Хай нас пробують вогнем,
Хай на Сибір засилають, —
Ми всї тортури знесем!

Як нам умерти прийдеть ся
У сїрих казармах, тюрмах —
Местник новий підійметь ся
В наших зболїлих кістках!

9.

Кати на викли поливати
Вкраїну кровю і слїзми,
Але як прийде день одплати, —

Судити будемо їх ми!
Судити будемо їх ми!

Хай росте, хай гремить вільний спів,
Наш прапор пливе понад трони,
Він несе пімсти грім, люду гнів,
І вільний він сіє сів,
А колїром увесь червоний:
На йому кров робітників!
На йому кров робітників!

Кати силкують ся кайдани
Іще міцнійшими зробить,
Та з тюрем усїх — руїна стане,
І тільки добре буде жить!
І тільки добре буде жить!
Хай росте, хай гремить і т. д.

Вже лад старий схитнувсь і пада,
Життя нове його змете, —
Робитеме гуртом громада
І все, що зробить, — спільне те!
І все, що зробить, — спільне те!
Хай росте, хай гремить і т. д.

Гей, разом, братя, всї до бою,
Щоб думка всїх одна вела!
Де-ж найде хто такую зброю,
Щоб вільний люд зломить могла?
Щоб вільний люд зломить могла?
Хай росте, хай гремить і т. д.

Тиранів геть із глитаями!
Хай згине рабський світ старий!
Сотворим вільними руками
Нове життя і лад новий!
Нове життя і лад новий!
Хай росте, хай гремить і т. д.

10.

Не миритись милі братя,
А боротись нинї нам,
Бо шалїє кат завзятий,
Смерть голосить Русинам.

Гей! у бій ставаймо разом
Грудь при груди до ряду!
Кров, житє не жаль віддати
За народ і вітчину.

Гей у "Сїчи" товариство!
Кличе сурма кошова,
Най воскресне Запорожцїв
Давна слава та грімка.

Разом, братя під прапор наш,
Най наш клич його веде;
Тілько смілі пут не знають,
Тілько смілих воля жде!

11.

Верховино, світку ти наш,
Гей, як у тебе так мило!
Як ігри від пливе тут час
Свобідно, шумно, весело:

Ой нема то, краю, краю, над ту Верховину
Коби менї погуляти хоч одну годину.

З верха на верх, а з бору в бір,
З легкою в серци думкою; —
В चересї кріс, в руках топір,
Буяє леґінь тобою:

Черемоше, Черемоше, чиста твоя вода,
Дївчинонько з Верховини, якаж твоя врода.

Літом цілим, би ніч, би день,
Хлопці буяють тут наші;
Свобідна тут вода огень,
Достатком ліса і паші:

Задудніли сіромахи в полонинї чути,
Як жеж тебе Верховино тяжко позабути.

Там пан не клав ланцухом меж,
Чужий не станув стопою;
Буйная тут землї одеж,
Плекана піснев, росою:

А я теє дївча люблю, що біле як гуся,
Воно мене поцїлує тілько оберну ся.

Не вабить нас баришів лесть,
Коби лиш порох та цївка,
У Бога світ, у людий честь,
Та овець турма, сопівка!

Вже нам більше не задзвонят дзвони в Ко-
(ломиї,
Вже нас більше не погонять зо стричком на
(шиї.
Та коби пирс хребет із від
Та медвідь шибнув лїсами:
Завіяв юг, заграв Бискид,
Черемош гукнув скалами:

Ой на Кути дороженька, на Кути, на Кути,
Бувай любко здоровенька, бо іду в рекрути.

Там то бренить трембіти звук,
Щебече любо сопівка,
А як зьвіря завиє звук,
В челюсти плюне му цївка.
Як зашумить коломийка, ватаг загуляє,
Чорнобриву дївчиноньку кругом обертає.

12.

Родимий краю, село родиме!
Вас я витаю місця родимі!

Зелені ниви, лїси, могили!
Щасливі з вами дни ми уплили!

Мала хатино, стріхо старенька,
Мила родино, нене рідненька!

Вас повитати душа бажає,
Потїхи більшої в світі не має!

І ти керничко, свідку, любови!
Витай сестричко, витай ми знову!

Скажи ми правду, скажи святійшу,
Чи я ще знайду любов давнійшу?

13.

Тихий Дунаю, зелений гаю,
Бистро текучий, в хвилї ревучий,
Вас я благаю, грудь облегчіте,
Вість принесіте з рідного краю.

Місяцю ясний, зірки прикрасні,
Божії очи з темної ночи,
Вас я благаю, грудь облегчіте,
Вість принесіте з рідного краю.

Орленьку сизий, соколе бистрий,
Що в вік на воли, в завидній доли,
Вас я благаю, грудь облегчіте,
Вість принесіте з рідного краю.

14.

Я в чужинї загибаю,
По чужинї блуджу;
За своєю родиною
Білим світом нуджу.

Тут чужая сторононька,
Та люди чужії,
Не пристануть до серденька,
Хоч і не лихії.

Най би які добрі були,
Все не свої рідні:
Я чужая чужиниця
Межи ними бідний!

Ой по саду, винограду
Сумний походжаю,
Із чужини до родини
Гадки посилаю.

Ой милая родинонько,
Чи мене згадаєш?
Домовая сторононько,
Як же ти ся маєш?

Всюди люди купочками
А я сиротою;
Всюди люди з іграшками
А я зо слезою.

Нї з ким менї поплакати,
Нї з ким потужити...
Розступай ся синїй Дунай,
Хоч би ся втопити.

Журба мене гризе нинї,
Журба гризла вчора;

Ой хто не був на чужині,
Той не знає горя.

15.

Розвивай ся, ти високий дубе,
Весна красна буде!
Розпадуть ся пута вікові,
Прокинуть ся люде.

Розпадуть ся пута вікові
Тяжкії кайдани,
Непобіджена злими ворогами
Україна встане.

Встане славна мати Україна
Щаслива і вільна,
Від Кубані аж до Сяна річки
Одна, нероздільна.

Щезнуть межі, що помежували
Чужі між собою,
Згорне мати до себе всі діти
Теплою рукою.

Дітиж мої, діти нещасливі,
Блудні сиротята,
Годіж бо вам в сусід на услузі
Свій вік коротати!

Піднімайтесь на святеє діло,
На щирую дружбу,
Та щоби ви чесно послужили
Для матери службу.

Чи щеж то ви мало наслужились
Москві і Ляхови?
Чи щеж то ви мало наточились
Братерської крови?

Пора, діти пора поглядіти
Для власної хати,
Щоб ґаздою а не слугою
Перед світом стати!

Розвивай ся, ти високий дубе
Весна красна буде!
Гей вставаймо, та єднаймо ся,
Українські люде!

Єднаймо ся, братаймо ся
В товариство чесне,
Най братерством, щирими трудами
Вкраїна воскресне!

16.

Дай нам Боже добрий час
Як у людий так у нас,
І в щасливу годину
Розвеселім родину:
Ой ну, ну, ой ну, ну,
Розвеселім родину!

В нас родина вся одна,
Ціла наша Русь свята,
Чи опанча, чи сердак,
Чи гуцул, чи подоляк:
Ой так так, ой так, так,
Чи гуцул, чи подоляк:

Де Дніпро, де Сян і Прут,
Руські річеньки пливуть,
І від степів за Бескид
Всюди чесний руський рід.
Ой наш рід, руський рід,
Хоть підеш і за Бескид!

Най щезає вся біда,

Най жиє нам свобода!
Руські люди, руський край,
Руська мова і звичай,
Ой наш край, руський край,
Руська мова і звичай!

17.

Гей! там дітвора руська йде!
Гей на переді стяг несе,
А краска стягу жовтий цвіт
На синім поли, як блакит!

А на прапорі тім скала,
А під скалою видно льва,
І клич, що грімко в бій зове:
За Русь Вкраїну, хто живе!

Гей! як скала ся, ми тверді,
Поляжем в бою, не в ярмі!
Бо хоч слабі ще дітваки,
Терпіти вчили нас батьки.

Як льви підемо в боротьбу
За України свободу!
І присягаєм: "Не спічнем,
Поки кайданів не порвем!"

18.

Хто живий уставай, меч на плуг прокувай,
На Україну трубить Богдан!
До борби, до борби кличе голос труби
Люд встає від Кавказу по Сян!

Наш народ великан на Ляха, Москаля
В бій пійде і поборе в борбі!
Від Кавказу по Сян українська земля,
Землю сю відберемо собі!

Від Кавказу по Сян лиш один буде Лан
Його власником нарід цілий —
Спільна праця і край, блисне воля і рай, —
України вінець золотий.

19.

Боже великий єдиний, Русь Україну храни,
Волї і світу проміня, Ти її осіни.
Світлом науки і знаня, нас дітий просвіти,
В чистій любови до краю. Ти нас Боже зрости.
Молимось Боже єдиний, Русь Україну храни.
Всі свої ласки, щедроти, Ти на люд наш зверни
Дай йому волю, дай йому долю,
Дай доброго світа, щастя, дай Боже народу
І многая, многая літа!....

———0———

II. СІЧОВІ І СОКІЛЬСЬКІ.

1.

Гей! там на горі Січ іде,
Гей! малиновий стяг несе,

Гей! малиновий,
наше славне товариство
Гей! марширує раз, два, три!

Гей! на переді кошовий,
Гей! як той орел степовий і т. д.

Гей! а по заду осавул,
Гей! твердий хлопець як той мур і т. д.

Гей! а по боках читарі,
Гей! то сторожі вогневі і т. д.

Гей! отамане батьку наш,
Гей! веди батьку в перед нас і т. д.

Гей! не заллє нас вражий вал,
Гей! бо з нас кождий радикал і т. д.

Гей! молод хлопче, позір май
Гей! та до Січи приставай — і т. д.

Гей! наша Січа дорога,
Гей! як та мати всім одна — і т. д.

Гей! повій вітре з синїх гір,
Гей! на прапор наш, на топір — і т. д.

Гей! повій вітре зі степів,
Гей! дай нам силу козаків і т.д.

Гей! дай нам силу й відвагу,
Гей! Українї на славу — і т. д.

2.

Соколи, Соколи, ставаймо в ряди!
Нас поклик "бодрімось" взиває.
В здоровому тїлї здорова душа,
Де сила, там воля витає.

Як славно бувало козацькі сини
Боролись до смерти-загину,
Боротись будемо Соколи всї ми,
За Русь за святу, Україну!

Лети-же, соколе, далеко в степи,
У гори, луги, та лимани,
Прапор наш сокільський високо неси,
Під ним най народ вільний стане.
Як славно бувало і т. д.

Разом-же, Соколи, ставаймо в ряди,
У бій за прапором, гей сміло,
До праці для неньки у вічні часи,
Несїмо все душу і тїло.
Як славно бувало і т. д.

3.

Ой зацвила черемшина, з неї цвіт приупав,
Гей, гей! з неї цвіт приупав.
Машерують козаченьки, бо такий приказ впав,
Гей, гей! бо такий приказ впав.

Подиви ся моя мамо, тай у ту кватиру,
Спускає ся "Січ" преславна з гори на долину.

А мій милий чорнобривий в сам перед ступає
І ясною булавою на всї боки махає.

За ним славне товариство, як той мак, як той мак
Ніженьками вибиває в один такт, в один такт.

Межи ними пан хорунжий, хоругов як той цвіт,
За нев підуть козаченьки аж за море на край світ

А преславний осавула чогось бров насупив,
І козацькі свої вуса аж за вуха закрутив.

Ой ти славний осавуло, не сумуй, несумуй!
А із нами козаками, погарцюй, погарцюй!

Ой, ти славний осавуло, не вдавай ся в тугу,
Вийде слава козацькая з Великого Лугу!

Лиш ставаймо милі братя, в один ряд, в один ряд
І наперед поступаймо, анї кроку назад!

Переймім ся, милі братя, братским духом новим
І за наше право стіймо з вогнем в груди святим.

А пропадуть вороженьки, мов туман, мов туман,
І хлоп руський в своїй землї стане пан, стане пан.

І засяє нова зоря на весь край, на весь край
І від Тиси до Кубаня стане рай, стане рай!

4.

Гей, Січ іде,
Красен мак цвите!
Кому прикре наше дїло,
Нам воно святе.

Гей, Січ іде,
Топірцями брень!
Кому мила чорна пітьма,
А нам ясний день.

Гей, Січ іде,
Мов пчола гуде....
Разом руки, разом серця,
І гаразд буде.

Гей, Січ іде,
Підківками брязь!
В нашій хаті наша воля,
А всім зайдам зась!

5.

Темна нічка над хатами,
Свище вітер конарами.
Пожар стріху продирає,
Вітер іскри розсїває!
Позір! Позір! Позір!

“Не лети вогню, високо,
Не стели ся так широко
Нашу працю забираєш,
Сірий попіл нам лишаєш!”

Серце людям з болю рве ся,
Поломінь гуде сміє ся
Тай жине в чужі обори,
Жре стодоли і комори.

Ой, що тамки задзвеніло?
Та що тамки згомоніло?
То соколи в повнім кроці,
Світить їм топір при боці.

Швидко лїзуть драбинками,

Розривають жар гаками,
Парить пожар руки, ноги,
Не ступаєть ся з дороги.

А вітри му помагають,
Димом очи набивають,
Димом очи набивають,
Головоньки розкидають,

“Трубка кличе, трубка каже,
Зможемо тя, лютий враже!
Ворога бють менші сили,
Що ся разом получили!”

Стали хлопці ланцухами,
Воду подають ведрами,
Сикавкою мечуть струю
В поломінь ту скажену.

Струя скаче щораз висше,
Поломінь паде все низше.
Впав вогонь вже загибає,
Соколятам ся кланяє:

“Перше міг я панувати,
Тепер мушу загибати,
Страшив все я гори доли,
Побідили мя Соколи!”

“Ми, Соколи, Русь бороним,
Від вогню її хороним,
Як вогонь нас не змагає,
Жаден ворог не змагає.

Наші руки, наші груди
Здусять вражу напасть всюди
Тай Русь Україну рідну
Зробим сильну і свобідну!”

6.

У Січи! у Січи гуртуймось брати,
Най слава козацька востане,
Най клич наш побудить дрімучі хати,
Взиває зривати кайдани.
Боролись завзято колись то діди,
Кістками степи укривали,
В кітлах розжарених палились вони,
На палях у Турка конали.

До бою! до бою! зве поклик і нас,
Та не на рушниці, шаблюки.
Інакша днесь збруя, інакший бо час,
В нас збруя просьвіти і злуки.
Доволї сварились колись то діди,
Пора нам єднати ся нинї,
Лиш в лучности сильні добудуть сини
І волї і щастя Вкраїнї.

Гей хлопцї молодцї! як мур всї тверді,
Погляньте на стяг наш там на горі:
"Усї за одного, оден за усїх!"
Сіяє на нашім прапорі.
Доволї ходили в ярмах вже діди,
Доволї згинати нам спину,
Лиш смілим завзятєм поставлять сини
Вільну, самостійну Україну.

7.

На вулици сурма грає, (2 р.)
Гей! то Січ в похід виступає. (2 р.)

Пусти мене моя мати (2 р.)
Гей! та за Січев вандрувати (2 р.)

Буду тобі день орати,

День орати, день косити,
Гей! три дни ціпом молотити. (2 р.)

Літа орел небесами (2 р.)
Гей! та над нами козаками (2 р.)

Гей! ти орле, ти соколе, (2 р.)
Гей! поведи нас в чисте поле. (2 р.)

За Русь нашу Україну, (2 р.)
Гей! мем боротись до загину. (2 р.)

Буйний вітер повіває (2 р.)
Гей! там Січ вправи відбуває. (2 р.)

А гаката подуріла, (2 р.)
Гей! як червоні ленти вздріла. (2 р.)

Ми ся братя не лякаймо, (2 р.)
Гей! в товариство ся єднаймо. (2 р.)

В товаристві тая сила. (2 р.)
Гей! що гакату ме дусила. (2 р.)

Не будем їх виганяти, (2 р.)
Гей! самі будуть утїкати. (2 р.)

Руські хлопці радикали, (2 р.)
Гей! Січ козацьку заснували, (2 р.)

В кождім селї на підгірю (2 р.)
Гей! наша слава ходить в пірю. (2 р.)

Кождий хлопець як та перла, (2 р.)
Гей! та співає "Ще не вмерла" (2 р.)

8.

Гей пробуди ся батьку наш Днїпре,
Завзяте в наших серцях най кріпне,

Розлий ся громом по всіх степах;
Ми йдем до бою в дружних рядах!
Пірвем кайдани і ті пута
Що нас вяжуть вже стільки літ;
Не здавить духа сила люта,
Хто "сокіл," той бодрись! в перід!

Віри прапор над нами сіяє,
Надія сили нам додає;
Любов нас всіх у ряди єднає,
А в бій Сокіл вже нас поведе!
Пірвем кайдани і т. д.

Гей! в гору серця, а грудь при груди,
Сокіл збирає нас у ряди.
Прийми Вкраїно нашії труди,
Борцям-витязям благослови!
Пірвем кайдани і т. д.

9.

Сурма грає в ряд ставай!
Червоніє ленти цвіт,
Позір молод хлопче май!
В право! в ліво Січ в похід!

Машерують, пісня лунає,
Підоймає в жилах кров,
В такт один всім серце грає,
Спільна думка морщить бров.

Вють ся наче довгий змій,
Курень в похід! крок держи!
Мов ґерої йдуть на бій!
Та не крови не з людьми.

Як ударить дзвін в трівогу,
Як затліє стріха хат,

Линуть хлопці на підмогу
Чи там ворог чи там брат.

Наче в танець Січовик
У огнисту скаче піч,
Бо до жару з діда звик,
Бо страху не знає "Січ".

А за труд свій за посвяту
Лаврів слави не беруть,
Бо найкращу дасть їм плату
Власне серце, власна грудь.

10.

Поставали козаченьки
Довгими рядами,
Загреміли сурми, труби
На бій з ворогами.

А як ішли козаченьки
До славного бою,
Зашуміли всї прапори
Їм над головою!

А як в бій йшли волї слави
Славно добувати,
Присягали краще згинуть,
А стяг не віддати!

Присягали за Вкраїну
Житє положити.
І кайдани ворожії
З матери здоймити!

Пішли в похід козаденьки
Тільки стяг ще мріє,
А за ними буйний вітер
По могилах віє.

11.

Наша Січ нам — рідна мати,
А убогий край — наш батько,
Ми придбать їм волї хочем
І освіти й сил богацько ......

Наш народ братерство любить,
Вбогим він за оборонця,
Сповнен віри він святої
В царство правди, царство сонця!

12.

Гей молодь вкраїнська
Під прапором стань,
Спини люту бурю
На будуче глянь.

Насталь свого духа
І в огонь жени,
У бій за Вкраїну
З ворогами йди.

Під стяг малиновий
У ряд січовий,
Ставай сміло й бодро
Хлопче молодий.

До Січи гортуй ся
І у Січи будь.
За рідну Вкраїну
Настав свою груль.

Бо лише у Січи
Ти правду знайдеш,
І сміливим кроком
Наперед пійдеш.

13.

Гей та вставаймо руськії люди,
З сну вікового будім ся,
Ліпше зітхнесь нам, гірше не буде,
На людий других дивім ся.

Встаньте старії, встаньте і діти,
Встань, хто вкраїнську кров має!
Годі в дрімоті й нині сидіти
Як нас весь світ висьміває!...

Гей, вже полудне, сонце аж просить.
В полумях вся Русь святая...
Працю мужицьку вітер розносить,
Іскрами сипле й метає!...

Гей, та не даймо Руси горіти,
Рідну вратуймо хоч стріху,
Щоб нам зі встиду не палиніти
Всім ворогам на потїху...

Гей, та ратуймо власную долю
Маймо хоч дрібку сумлїня,
Щоб не конали в студени й болю
Ріднії нам поколїня.

Можна вогонь ще братя вгасити
Лиш всї гуртуймось у "Сїчи",
Хлїба не будем тоді просити
І сміло всім глянем у вічи...

Шкода значная, хоч не така ще,
Щоб нам її не відбити.
Будучність наша, заживем краще,
Тра лиш хотїти й робити...

Гей розбудіть ся, в ряди ставаймо,
Хай з нас не бракне нікого

“Січи” усюди та закладаймо
Боронім добра свойого. —

14.

Нумо братя, поки час
Закладаймо Січ у нас!
Щоб і з нашого села
Всяка нужда утекла!
Щоб з села, щоб з села
Всяка нужда утекла!

Бо найкраща нині річ
Закладати всюди Січ,
Перед нею має страх
Хитрий зьвір і гордий птах.
Ах, ах, ах, має страх
Хитрий звір і гордий птах!

Січ нам силу тіла дасть,
В своїй хаті свою власть,
На погибель ворогам
А на славу Русинам!
Ой, нам, нам! Ой нам, нам!
Невмиручим Русинам!

Січ хоронить: від вогню
Руську хату і сїмю,
І рознесе світла луч
Від Карпат аж поза Збруч.
Світла луч, світла луч,
Від Карпат аж поза Збруч!

Січ розжене темноту,
Запануєм там і ту,
Як лиш єдність злучить нас,
То настане волї час.
Бо вже час! Бо вже час,
Щоб настала воля в нас!

В нас є сила, лише спить,
Натерпілись ми досить:
Пробудім ю з сего сну,
А поборем всю біду!
Ой ду, ду! Ой ду, ду!
А поборем всю біду!

Най нас згорне всїх любов
Під Сїчову хурогов!
З нею підем і в огень
В темну нічку, в білий день!
Гень, гень, гень! І в огень!
В темну нічку, в білий день!

15.

Бють лїтаври гучні! Ясні сурми гремлять!
Іде Сїч, грають полки як море!
Буньчуки піднялись, хоругви шамотять!
Сїч іде... Сїч іде... Сїч іде з Чорногори—
Україна встає! Україна гуде —
Іде Сїч і клекоче як море!

Довбуш трубить з верхів: Зруйнував цар нам
Ми втекли в синї гори з трубою .... (Сїч —
Двісті лїт спали ми — стрепенула ся ніч,
Ми зібрались і трубим: до бою!
Сїч іде.... Сїч іде....

В нашій Сїчі давні Запорожцї встають,
Голос труб кличе. в лави ставати!
Ми стаєм, в бій підем! Перші стріли гудуть,
Заревуть в Українї гармати!
Сїч іде.... Сїч іде....

На нас дивлять ся всї: Наш Хмельницький
Дорошенко, Мазепа, Виговський... (Богдан,
Всї гетьмани за нас! всї кріваві від ран
Гей кати! і ти царю московський!

Січ іде... Січ іде... Січ іде з Чорногори—
Україна встає! Україна гуде —
Іде Січ і клекоче як море!

16.

Ой там орав мужик край дороги,
В него воли сиві круторогі.
Круторогі сиві поганяє,
І такую собі пісню співає:

Гей! Ви мужичіє братя милі!
Що маєм робити сеї хвилї?
Розбив Москаль нашу "Січ" єдину,
Узяв у неволю Україну.

Та є такі драби межи нами,
Що хотять робить нас Москалями!
Гей ви москофіли ви кацапи,
Гей ви проклятущі рубльохапи!

Таж то чути всїми вже світами,
Що Москаль бє нарід нагайками,
Нашу рідну мову зневажає,
Тай ще нас хахлами називає.

Тай ви народовцї підупали,
Щосьте з кацапами разом стали.
Хоть ви патріоти на папері,
Та що ви робили в "новій ері"?

Ляхи вам в очи зазирали
А ви наші віча розбивали!
Бо нам із народа та вигода,
Щоби дерти шкіру із народа.

А ви лазуітські Василіяни,
Ідіть до Африки між поганів.
А нам вас до хріну тут потреба
Ми і без вас трафимо до неба!

Ой вже давно тії часи втекли,
Як ви людий живцем в вогни пекли,
Миж не дурні вівці в чистім полю.
Щоб ви в римску вели нас неволю.

Тож як станўть разом людські діти,
Будете тікати аж сопіти, —
Ой, та задуднїло в синіх горах
Що пани шахрують при виборах.

Та не дадуть ради навіть ґрафи,
Як ми вхопили хлопські параґрафи,
Та заплачуть ревно панські діти,
Як ми зачнем ревно заводити.

Та і хруням стане в очах темно,
Як ми на них бойкот покладемо.
Майже дрожить зволоч сяка-така,
Бо ми внуки Ґонти й Залїзняка.

Нехай враже серце страх стискає,
Бо в нас ще козацька кровця грає,
Най по цілім світї ідуть вісти!
Що ми радикали — соціялїсти!

17.

Горе приспало рідну хатину —
Неволя тисне руську родину —
Марш, марш! козаки всї враз —
Раз, два. три! вже бо слушний час!

Край посмутнів наш, села завмерли,
А вороженьки духа нам сперли...
Марш, марш!...

Чи сліз гіреньких плисти муть ріки,
Чи вже пропали всї ми на віки?
Марш, марш!...

Гейже до праці: бурян полоти,
Горе — неволю нам побороти!
Марш, марш!...

Серцем боротись, ділом ділати,
А все прогнати ворога з хати:
Марш, марш!...

І запалити світло просьвіти
Братнюю душу теплом огріти...
Марш, марш!...

І укріпити єдности діло...
Стати всім разом як одно тіло...
Марш, марш!...

А як здобудем нову хатину,
Трівай здорова руська родино!
Марш, марш!...

Рідна Вкраїна трівай здорова:
Наша задача уже готова!
Марш, марш!...

18.

В кого стане сили і охоти,
В кого чесним жаром серце бє,
До борби за волю, до роботи
В Січ новітну з нами най стає.
В здоровому тілї могутний птах,
Підійме високо волї стяг.

А хто по рабськи спину в низ хиляє,
Хто ворожій силї йде під лад,
Для такого місця в нас не має,
Трус і зрадник підлий нам не брат.
Наше товариство не згинає пліч,
Вольна була й буде славна Січ!

Сильні тїлом, завзятущі духом,
Викуємо племя молоде,
Що не впаде під катів обухом,
І на службу зрадї не піде.
  Розібє кайдани, відворожить тьму,
  Верне Українї свободу!

———o———

III. ІСТОРИЧНІ.

1.

Гей на горі там женцї жнуть;
А по під горою, по під зеленою, козаки йдуть.

По пе-реду Дорошенко:
Веде своє військо, веде запорожське хорошенько

По серединї пан хорунжий:
Під ним кониченько, під ним вороненький,
(грає дужий.

А по заду Сагайдачний;
Що проміняв жінку на тютюн та люльку,
(необачний!

Гей, верни ся Сагайдачний!
Возьми свою жінку, віддай тютюн?люльку,
(необачний!

Менї з жінков не возить ся:
А тютюн і люлька козаку в дорозї знадобить ся

Гей, хто в лїсї, озови ся;
Та викрешем вогню, закуримо люльку, не жу-
ри´ся!

2.

Ой Морозе, Морозеньку, ти преславний козаче!
За тобою Морозеньку, вся Україна плаче;
Не так тая Україна, як те гордеє військо: —

Заплакала Морозиха йдучи рано на місто.
Здибали ю три козаки із замку ідучи:
“Перестань, Морозихо, по синї тужити.
Не плач, не плач, Морозихо, не плач, не жури ся,
Ходи з нами, козаками, мед вина напий ся”.
“Ой пийте ви здоровенькі, та коли вам пєть ся,
Коло моєй головоньки все лишенько вєть ся.
—Чого-ж менї, мої братя мед вино не пєть ся:
Ой десь то мій Морозенько та з ляхами бєть ся!”
Ой з за гори, з за крутої військо виступає,
По сам перед Морозенько конем виграває;
Схилив склонив головоньку коню на гривоньку
Біднаж моя головонька, чужа сторононька!
По під гору камінную покопані шанцї,
Ой зловили Морозенька в неділеньку в ранцї,
Ой зловили Морозенька, рученьки звязали,
Ой рученьки та звязали, до суду віддали.
Посадили Морозенька на жовтім пісочку,
Зняли, зняли з Морозенька шовкову сорочку;
Посадили Морозенька на крутій могилї,
Поглядає Морозенько по всїй Українї.

3.

Ой не гаразд, Запорожцї, не гаразд вчинили,
Степ широкий, край веселий, та занапастили!
Наступає чорна хмара і дощик із неба,
Зруйнували Запороже а не було треба!
Ой, чи гаразд, чи не гаразд, нїчого робити,
Добре буде Запорожцям і під Турком жити.
Катерино, вража дочко, щож ти учинила?
Степ широкий, край веселий та занапастила!

4.

Гей, не дивуйтесь добрії люди,
Що на Українї повстало!
Там за Дашевим під Сорокою
Множество Ляхів пропало.

Гей, Перебийніс просить немного, —
Сімсот козаків з собою, —
Рубає мечем голови з плечий,
А решту топить водою.

Ой пийте, Ляхи, води-калюжі,
Води болотнянії;
А що пивали на тій Україні
Вино та меди ситнії....
Дивують панки, вражії синки,
А що козаки вживають.
Вживають вони щуку, рибаху,
Ще й саламаху з водою.

Ой чи бач, Ляше, що пан Хмельницький
На жовтім піску відбив ся?
Од нас, козаки, од нас, юнаки,
Ні один Ляшок не вкрив ся.
Ой, бач Ляше як козак пляше,
На сивім коню гуляє!
З мушкетом стане, аж серце вяне,
А Лях од жаху вмирає.

Ой, чи бач, Ляше, що по Случ наше,
По Костяную могилу,
Як не схотіли, забунтували,
Тай утеряли Україну.
Ой, та зависли Ляшки, зависли,
Як чорна хмара на Вислї;
Не попустимо Ляхів із Польщі,
Та поки нашої жизнї.

Гей! ну, козаки, гей! та, у скоки,
Та заберімо ся в боки:
Загнали Ляшків геть аж за Вислу,
Не вернуть ся й за три роки...

5.

Ой, щож бо то та за ворон,
Що на морі кракає,

Ой, щож бо то за бурлака,
Що всїх бурлак збирає?

Збирайте ся, панове молодцї
Та все народ молодий,
Тай підемо, панове молодцї,
У той лїсок Лебедин.

Ой, щож бо то, панове молодцї,
Щось у хмаронцї гуде?
Ой, щось бо там, панове молодцї,
За пригодонька буде.

Рости, рости, а клен дерево,
Рости в гору високо,
Поховали пана отамана,
В сиру землю глибоко.

Рости, рости, а клен дерево,
Рости в гору ще висше,
Поховали пана отамана,
В сиру землю ще глибше.

6.

Де Днїпро наш котить хвилї, рве стрімкі пороги,
Там країна все зелена, славний край розлогий.
Там козацтво виростало, слави-волї добувало.
Україна, Україна, славний край козачий!

Там, де Чорне море грає, Буг, Днїстер хвилюють,
Де шляхами, де степами чумаки вандрують.
Там за нарід і за віру нїс козак житє в офіру.
Україна, Україна, славний край козачий!

Там була і Сїч лицарська, там були гетьмани,
Їх затямив Дон і Кубань, тямлять їх лимани!
Перед ними у Стамбулї крив ся Турок в Едикулї.
Україна, Україна, славний край козачий!

І не стало Запорожа, вже нема гетьманів,
Над степами України чути звук кайданів.
І мов сонця цвітка в полі воскресеня жде і волі,
Україна, Україна славний край козачий!

7.

Максим козак Залізняк,
Козак з Запорожа,
Як виїхав на Україну,
Як повная рожа!

Зібрав війська сорок тисяч,
В місті Жаботинї,
Обступили город Умань,
У одній годинї.

Обступили город Умань;
Поробили шанцї:
Як вдарили з семи гармат,
У середу в ранцї.

Як вдарили з семи гармат,
У середу в ранцї,
Накидали у годинї
Ляхів повні шанцї.

Не одная ляцька вдова
З города втікала;
Не одная бідна мати,
Із дітьми прощалась.

8.

Зажурилась Україна, що нігде прожити,
Гей витоптала орда кіньми маленькії діти!
Що малії витоптала, старі порубала,
Середущих постягала, у полон загнала!

Розшарпали її землю на дві половині
Хто візьме її під руку при лихій годині
Розділили її діток на чотири части,
Почорніла, помарніла з чужої напасти!

9.

Ой деж ваші славні Запорожці
Золоті пістолї?
— Наші пістолї в царя на престолї,
А ми у неволї!
Ой деж ваші славні Запорожці
Золоті рушниці?
— Наші рушниці в царя у столиці,
А ми у неволї!
Ой деж ваші славні Запорожці
Хоробре лицарство?
—Наше лицарство пропало для царства,
З темного коварства!
Ой деж ваші славні Запорожці
Та вольная воля?
— Наша воля по тім боці моря,
Така наша доля!

10.

Ой ішли наші славні Запорожці
Та понад Бугом рікою,
Ой широкою та глибокою,
Гей та по над лиманами.

Ой вже наші славні Запорожці
У великому жалю:
Ой не знали та поклонить ся,
Гей та котрому царю.

Ой уклонили ся тому турецькому,
А що під їм добре жити,

Тільки за одно та не приятно,
Гей, що на свого брата бити.

Ой пише Москаль лист до кошового:
“Ой ідіть до нас жити,
Що оддам землю та по прежньому,
Гей по Днїстер, по границю”.

Ой брешеш, брешеш, превражий (Москалю,
Гей ти хочеш обманити;
Ой як підем у твою землю,
Гей то будеш лоби голити.

Ой не бійте ся славні Запорожцї,
Та сього нїчого,
Щеж я в свойому білому царстві
Гей та не зрадив нікого.

Гей ужеж тії славні Запорожці
Та й не веселї стали,
Ой облягли їх, облягли Москалї,
Гей всіма сторонами.

Вражії пани, руські ґенерали,
Єретичії сини,
Край веселий, степ широкий
Гей, тай занапастили.

Ой тече ріка та й не велика,
Та підливає кручі,
Заплакали Запорожці,
Гей та в Туречину йдучи.

Летїла бомба з турецького поля,
Та посеред Січи впала:
Ой хоч пропало славне Запорожжя,
Гей, та не пропала слава!

11.

Ой з-за гори, з-за лимана
Вітер повіває,
Кругом Січі запорозькій
Москаль облягає.

Обляг Москаль Січу,
Таборами стали,
Вони свого ґенерала
Три дні дожидали.

Шатнули ся по курінях
Запасу шукати,
А моськовська вся старшина
Церкви обдирати.

Та беруть срібло, беруть золото,
Ще й воскові свічі,
Зостаєть ся пан кошовий
З писарями в Січи.

"Ой устань Харку, устань батьку,
Просять же нас люде,
Як станемо на границї,
По прежньому буде.

Як вийдемо на границю,
Та впросим царицю,
Щоб оддала степи вільні
По прежню границю".

—"Та не на те я, вражі сини,
Москаля зібрала,
Щоб степ добрий, край веселий,
Назад завертала".

"Ой устань Харку, устань батьку,
Щож ми наробили,

Що степ добрий, край веселий
Тай занапастили!"

Та тече річка невеличка
Зпід білої кручі,
Заплакали Запорожці
Від цариці йдучи,

Встає хмара з-за лимана,
А другая з поля,
Заплакала Україна:
Така її доля.

12.

Вже більше літ двіста, як козак в неволи
Ходить понад берег, викликує долї:
"Гей вийди, вийди із води,
Визволь мене серденько із біди".

"Не вийду козаче, не вийду соколе,
Хоч радам не вийду, бом сама в неволи
Гей у неволи у ярмі,
Під московським каравулом у тюрмі,

Мене молодую, козацькую долю
Запродали в тяжку московську неволю,
Гей у неволю, в кайдани,
Нерозумний ти гетьмане Богдане.

Із ратищ козацьких серпи поробили,
А списи, шаблюки в коси поломили.
Деж наші коні соколи,
Самі козаченьки як орли.

Конї наші в плузї а козак за плугом,
Аж вітер сумує вганяючи лугом.
Гей ти, козаче, покинь плуг,
Тай на коня і на волю з нами в луг".

13.

У місточку Богуславку
Каньовського пана —
Там гуляла Бондарівна,
Як пишная пава..

Ой в місточку Богуславку
Сидить дівок купа,
Межи ними Бондарівна
Як сива голубка.

Прийшов до них пан Каньовський
Тай шапочку ізняв,
Обійняв він Бондарівну
Тай поцілував.

Ой не годен пан Каньовський
Мене цілувати,
Тільки годен пан Каньовський
Мене роззувати.

Ой шепнули люди добрі,
Бондарівні тихо:
"Тікай, тікай, Бндарівно,
Буде тобі лихо".

Ой тікала Бондарівна
З високого мосту,
Самаж вона хорошая,
Хорошого росту.

Ой тікала Бондарівна
Помежи домами,
А за нею два жовнїрі
З голими шаблями.

Ой повели Бондарівну
Помежи крамниці...
Прицілив ся пан Каньовський
З срібної рушниці.

“Ой чи хочеш, Бондарівно,
Ізо мною жити?
А чи волиш, Бондарівно,
В сирій земли гнити?”

“Ой волю я, пан Каньовський,
В сирій земли гнити,
Ніж з тобою по неволї,
На сім сьвітї жити”.

Ой як тільки Бондарівна
Та сеє сказала,
Ой вистрілив пан Каньовський
Бондарівна впала.

Ой вдарив ся Бондар,
В стіну головою:
“Дочко-ж моя, Бондарівно,
Пропав я з тобою”.

Ой вдарили в усї дзвони,
Музики заграли,
А вже-ж дївку Бондарівну
На віки сховали.

14.

Ой пє Байда мед горілочку,
Та не день, не два, анї одну нічку (2)

Прийшов до него цар турецький:
Ой, щож ти робиш, Байдо молодецький (2)

Ой, пю, царю, мед-горілочку,
Та не день, не два, та й не одну нічку. (2)

Покинь Байдо та байдувати,
Сватай мою дочку, та йди царювати. (2)

Твоя дочка поганая,
Гей, твоя віра, — віра проклятая! (2)

Ой, як крикне цар турецький,
Та на свої слуги, слуги молодецькі: (2)

Возьміть Байду та звяжіте,
Та й за ребро гаком, гаком зачепіте! (2)

Взяли Байду, та звязали,
Та й за ребро гаком, гаком зачіпали. (2)

Висить Байда на дубочку,
Та не день, не два, та й не одну нічку. (2)

Прийшов до його цар турецький:
Ой, щож ти бачиш, Байдо молодецький?-2

Бачу я, царю, два дубочки,
А на тих дубочках сидять голубочки. (2)

Позволь, царю, лучка зняти,
Тобі на вечерю голубочка вбити. (2)

Ой, як стрельнув Байда з лука
Та попав царя поміж самі вуха (2)

А царицю в потилицю,
А цареву дочку в саму головочку. (2)

"Тобі царю в землї гнити,
Байдї молодому мед-горілку пити!" (2).

15.

Ой за гаєм зеленьким,
Ой за лїсом темненьким,
Ой там грає козак Нечай,
А коником вороненьким.

Ой візьме Нечай молоденький
А од брами до брами, —
Ой став класти та превражих Ляхів
Аж у чотири лави.

Ой як візьме Нечай молоденький
Та од башти до башти,
Ой став Ляхів та превражих синів
Як снопики класти.

Оглянеть ся Нечай молоденький
А на правеє плече,
А уже в Ляхів та преворожих синів
Та кров річками тече.

Ой оглянув ся Нечай молоденький
Та на лївую руку. —
Не вискочить а Нечаїв кінь
Та із лядського трупу.

Ой спіткнув ся кінь гнїдесенький,
На дубову тичину,
Та взяв лядський король козака Нечая
А з коня за чуприну.

А деж тая та повная рожа,
А що по тичинї веть ся?
Отсе-ж то той козак Нечай,
Що з Ляхами беть ся.

———o———

IV. СТАНОВІ.

а) козацькі.

1.

Гук, гук, мати, гук,
Та де козаки пють
  І веселая та дороженька
  Куда они ідуть.

Та куди-ж они ідуть,
Там бори гудуть:
  Поперед себе вражих панів
  Облавою пруть.

Зібрались они
Під рясні дуби:
  Та й чекають пана атамана
  На раду к собі.

Атаман іде
Як голуб гуде;
  Та під білою березою
  Головку кладе.

Атамане наш!
Не дбаєш за нас:
  Бо, бач наше товариство
  Як розгардіяш?

Не сором тобі
Покидати нас?
  І по дебрах сего лїса
  Блукати без нас?

2.

Засвистали козаченьки
В похід з полуночи;
Заплакала Марусенька
Свої чорні очи.

“Не плач, не плач, Марусенько,
Не плач не жури ся,
А за свого миленького
Богу помоли ся”.

Стоїть місяць над горою,
Та сонця не має,
Мати сина в дороженьку,
Слезно провожає.

“Пращай милий, мій синочку!
Та не забавляй ся!
За чотири неділеньки
До дому вертай ся!”

“Ой рад би я матусенько
Скорійше вернуть ся —
Та вже щось мій вороненький
В воротах піткнув ся.

Ой Бог знає, коли вернусь,
В якую годину;
Приймиж мою Марусеньку
За свою дитину!

Прийми її матусенько
Всї ми в Божій воли,
Бо хто знає, чи жив вернусь
Чи ляжу на поли?

Ой не плачте, не журіть ся
В тугу не вдавайтесь,

Заграв кінь мій вороненький
Назад сподївайтесь".

3.

Ой, у полю жито
Копитами збито...
Під білою березою,
Козаченька вбито.

Ой, убито, вбито,
Затягнено в жито,
Червоною китайкою
Личенько накрито.

Десь узялась мила,
Голубонька сиза,
Тай підняла китаєчку
Тай заголосила.

Приходить другая,
Та вже не такая,
Підняла китаєчку
Тай поцїлувала.

Приходить третая —
Із нової хати —
Було б тобі, вражий сину,
Нас трох не кохати.

4.

Не жур мене моя, мати,
Бо я й сам журю ся:
Ой як вийду за ворота,
Від вітру валюся.

Осідлаю кониченька,
Коня вороного, —

Нехай несе в чисте поле
Мене молодого!

В чистім полю тирса шумить,
Катран зеленіє,
В чистім полю своя воля,
Що й серце німіє.

Ой зійду я на могилу,
Гляну — подивлю ся...
Як згадаю про ту волю,
То й знов зажурю ся.

Про ту волю козацькую,
Що була — минула,
Тепер вона як дитина
В повитку заснула...

Чи довго ще буде спати?
Нема тих, що будять, —
Зістали ся на сім сьвіті
Ті що світом нудять.

5.

Стоїть явір над водою,
В воду похилив ся:
На козака пригодонька
Козак зажурив ся.

Не хили ся яворонько,
Ти ще зелененький;
Не журися козаченьку,
Ти ще молоденький.

Не рад явір хилити ся —
Вода корінь миє;
Не рад козак журити ся —
Та серденько ниє.

Ой поїхав в московщину
Тай там десь загинув...
Свою милу Україну
На віки покинув.

Казав собі насипати
Високу могилу,
Казав собі посадити
В головах калину;

Будуть пташки прилїтати
Калиночку їсти,
Будуть менї приносити
З України вісти.

6.

Ой запив козак, запив,
Ой та запив, загуляв ся,
А його кінь вороний
Та на стайнї застояв ся.

"Ох і коню-ж мій, коню,
Та ти, коню вороненький,
Та коню-ж мій вороненький,
Товаришу мій вірненький!

Ой порадь мене коню,
Де ми будем ніч ночувати —
Де ми будем ніч ночувати.
Хто нам буде постіль слати";

— "Переночуєм нічку
У вишневому садочку,
Переночуєм другу
У темненькому лугу.
Переночуєм третю
В чистім степу, при дорозї,
Та на лютому морозї.

7.

Козак пана не знав з віка,
Він родив ся на степах;
Став ся птахом з чоловіка,
Бо зріс в кінських стременах.

Коли часом змучив ноги,
Під медведем в снїгу спав;
То на кождий клич тревоги
Сотню Татар навязав.

Довге море, темні гущі,
Чули голос: гура га!
Коли рідні дїти пущі
Підлїтали на врага.

У нас ворог не загостить,
Нам ворогом цїлий мир;
Наша шабля не запостить
А все має свіжий жир.

Ми не любим довго жити,
Шаблї — сивий вус не знав;
Нам найлучше так кінчити
Як би лихий душу взяв.

8.

Ой, не стели ся хрещатий барвінку
Та по крутій горі;
Гей, не втїшайтесь злії вороженьки
Та пригодонцї моїй.

Бо моя пригодонька козацькая врода,
Як та ранная роса;
Що вітер повіє сонечко пригріє,
Та і спаде вона вся.

Що вітер повіє, сонечко пригріє,
Роса на землю впаде:

Так моя неслава, людська поговірка
Собі марно пропаде.

Наїхали пани й жиди арендарі
Воли і вози забирають;
Гей беріть же ви всю худобоньку,
Не маю вам що казать.

А як жив буду, то все то здобуду,
Воли і вози покуплю;
Мережені ярма, тернові занози
Ще-ж бо і сам я пороблю.

На людськую славу й тую поговірку
Ще раз у Крим ісхожу;
Повні вози соли, повні мажі риби
Ще до дому привезу.

9.

Пою коня при Дунаю,
Тай думаю, тай думаю;
Коню карий, коню сивий,
Чом твій козак нещасливий.

І чому-ж бо я нещасний,
Чим не козак, чим не красний;
Чи мій палаш неостреній,
Що світок мій засмучений.

Світ хороший, сонце гріє,
От заходить, вечеріє,
Нічка темна, не видати,
А я з кіньми мушу спати.

Спав я нічку, спав я другу,
Годі знести серця тугу,
Гоя коню, гоя сивий,
Будь ти хоч мені жичливий.

Заниси мя, де я знаю,
Де калина в темнім гаю;
Там хатина малесенька,
Там дївчина милисенька.

Вийди, вийди моя зоре,
Вийди, вийди моя доле;
Коню карий, коню сивий;
Чи я тепер нещасливий.

10.

Серед поля широкого,
Дубець виростає:
Ой тим полем на воронім
Молодець гуляє.

Віють вітри, віють буйні,
Аж дуб похилив ся;
Скажи, скажи, козаченьку,
Куди ти пустив ся?

Чи ти їдеш в Туреччину,
Христян визволяти,
Чи ти їдеш на Україну
Волї добувати?

Не піду я в Туреччину,
А на Україну:
Від могили до могили
Соколом полину.

Полину я, полину я —
До могил приляжу,
Батькам нашим всю тяженьку
Недолю розкажу.

Розкажу я наше горе
Наше лихолітє;

Тепер, скажу, сердечнії,
Поблагословіте!

Поблагословіть! погуляєм
У чистому полї:
Не чужої ми бажаєм,
А своєї долї!

Не чужого ми бажаєм,
А свого то права:
Де полягла, там воскресне
Наша руська слава!

11.

Гей козаче в імя Бога!
Вже голосить в церкві дзвін;
Кому милий дім, небога,
За проклятим на вздогін!
    Гей козаче на врага
    Гура га! гура га!

Тутки гори — а там став,
Ступай, ступай куда хоч;
Через воду можна вплав,
Через гору перескоч!
    Далїй хлопцї на врага
    Гура га! гура га!

Нїм западе мрачна ніч,
В низ ратище, очи в шлях!
Нїм ворогів схопить страх,
Ще оточить юхи січ.
    Далїй, далїй на врага
    Гура га! гура га!

Низом списи, низом списи,
Бо вже танець ся начав;
Пропадете чорні біси,

Козак шаблю в руки взяв.
Козак летить на врага
Гура га! гура га!

12.

Ой біда, біда!
Чайці небозї,
Що вивела дїток
При битій дорозї!
Киги! киги!

Злетївши в гору
Прийшлось втопить ся
В чорному морю!
Киги!

Жито поспіло,
Дїло приспіло!
Прийдуть женцї жати!
Дїток забирати.
Киги! киги!

Злетївши в гору
Треба втопить ся
В чорному морю!
Киги!

Ой, чайка вєть ся,
Крилами бєть ся!
Чого-ж їй лїтати?
Чого-ж їй кричати?
Киги! киги!

Злетївши в гору,
Прийшлось втопить ся
В чорному морю!
Киги!

Як їй не кричати?
Як їй не літати?
Дітки маленькі,
Она-ж їм мати!
Киги! киги!

Злетївши в гору,
Прийшлось втопить ся
В чорному морю!
Киги!

Ой діти, діти!
Де вас подіти?
Чи менї втопить ся?
Чи з горя убить ся?
Киги! киги!

Злетївши в гору
Прийшлось втопить ся
В чорному морю!
Киги!

13.

Ой три лїта, три неділї
Минуло ся на Україні.
Як козака Турки вбили,
Під явором положили.
Під явором зелененьким,
Лежить козак молоденький;
Його тїло почорнїло
І від вітру пострупіло.

Над ним коник зажурив ся,
По колїна в землю вбив ся,
Не стій коню надімною,
Бачу-ж бо я щирість твою!
Біжи степом та гаями,
Долинами, байраками,

До моєї родиноньки,
До рідної дружиноньки!
Ой вийде брат — понурить ся,
Вийде мати — зажурить ся,
Вийде мила — порадіє,
Стане, гляне тай зомліє.

А десь коню пана скинув,
Кажи-ж коню, чи не згинув?
Ой цить, мати, не журися,
Вже-ж бо твій син оженив ся,
Взяв він собі за жіночку,
Та крутую могилочку.

Возьми мати піску жменю
Посій його на каменю —
Коли от той пісок зійде
Тоді твій син з війська вийде.

14.

Ой на горі огонь горить
А в долині козак лежить,
Накрив очи китайкою,
Заслугою козацькою.

Що в головах ворон краче,
А в ніженьках коник плаче,
“Та біжи, коню дорогою,
Степовою, широкою,
Щоб Татари не піймали,
Сіделечка не здіймали,

Сіделечка золотого
З тебе, коня вороного.
Як прибіжиш під ворота,
Стукни, грякни біля плота, —
Вийде сестра — розну здає,
Вийде мати — розпитає:

— Ой коню мій вороненький,
А деж мій син молоденький.

“Та не плач, мати не журися,
Та вже твій син оженив ся:
Та взяв собі паняночку,
В чистім полї земляночку”.

б) Чумацькі.

1.

Гуляв чумак на риночку
Тай пив чумак горілочку,
Пропив воли, пропив вози
Пропив ярма, ще й занози, —
Все своє добро!

Прокинув ся чумак в ранцї
Та полапав у гаманцї.
Всї кишенї вивертає,
Аж там гроший вже не має —
Нї за що гулять!

Ой піду я до шинкарки:
“Всип, шинкарко, хоч пів кварти!”
Шинкарочка к чорту дметь ся,
Ще й з чумаченька смієть ся,
Наборг не дає!

Скинув чумак жупанину:
“Всип шинкарко четвертину!”
— “Ой не всиплю четвертину,
Добудь гроший хоч з полтину,
Тодї пий, гуляй”.

Вийшов чумак на могилу,
Станув, глянув у долину:

Стоять воли, стоять вози,
Висять ярма, ще й занози,
Не моє добро!

Ой піду я у Молдаву,
Та сім год я погорюю;
Ой сім год я погорюю,
Воли й вози покупую, —
Впять буду чумак!

2.

Гей чумаче, чумаче!
В тебе личко козаче;
Чо не рано з Криму йдеш?
Всїх чумаків не ведеш?

“Ой я рано з Криму йду,
Всїх чумаченьків веду,
Нема лише одного,
Брата мого рідного.

Шукав, шукав, не знайшов,
Взяв заплату тай пішов;
Шукав, шукав, не знайшов
Запряг воли тай пішов”. —

“Отамане батьку наш,
Порадь тепер хоч ти нас,
Що матимем робити,
Ой чим волів кормити?” —

“Ой ще хлопції не біда,
Бо є в поли лобода:
Косїть, ломіть лободу,
Забувайте на біду!”

3.

Ой ходив чумак сім рік по Криму,
Та не було пригодоньки ніколи йому.
Ой їхав чумак з Криму до дому,
Сталась йому пригодонька за всю дорогу...
Сталась йому пригодонька не в день а в ночи:
Занедужав чумаченько з Криму їдучи,
При широкій доріжечці воли пасучи.
Ой упав чумак, упав тай лежить, —
Ніхто в його не спитає, що в його болить.
Ой болить в його серце й голова —
Помирає чумаченько, а роду нема!
Прийшов до його отаман його,
Бере його за рученьку, жалує його...
"Отамане мій, жалуй же мене:
Скидай кожух з мене та укрий мене:
Бери мої воли, вози, поховай мене!
Ой скинув чумак свиту і кожух,
Припадає к сирій землї, теплий зводе дух...
Ой скинув чумак з себе і кафтан:
Воли мої полові, хто вам буде пан?"
Та вдарили зразу у великий дзвін:
Се-ж по тому чумакови, що ходить на Дін!
Та вдарили зразу в дзвони у во всї:
Се-ж по тому чумакови, що ходив по сіль!
Ой ішли воли та в вісьмерику:
Задзвонили в усї дзвони по тім чумаку!
Ревнули воли у новім ярмі:
Поховали чумаченька в чужій сторонї:
Ревнули воли, степом ідучи:
Поховали чумаченька з Криму ідучи!

4.

Ой у поли два явори, третий зелененький,
Та занедужав у дорозї чумак молоденький.
Чумак молоденький.

Та занедужав у дорозї, прийшлось помирати:
“Та прошу-ж братця, всїх покірно, дайте нень-
цї знати.
Дайте неньцї знати.

Та прошу-ж братця, всїх покірно, дайте нень-
цї знати
Та нехай вийде на границю чумака ховати.
Чумака ховати”.

“Тай о цеж тобі, мій синочку, тяжке, важке жи-
тя,
Що не шанував отця і неньку, такеж тобі пуття,
Такеж тобі пуття”.

“Тай нагорни, ненько моя, високу могилу,
Тай посади, ненько моя, червону калину,
Червону калину.

Тай почепи, ненько моя, червону хустину,
А щоб пішла вся славонька, на всю Україну,
На всю Україну”.

5.

Ой по горах снїги лежать,
По долинах води сходять.
А по шляхах маки цвитуть?
Тож не маки червоненькі
То чумаки молоденькі
Битим шляхом у Крим ідуть.
Гомін, гомін по діброві
Туман поле покриває,
Мати сина проклинає:
“Вернись, сину до домоньку
Змию тобі головоньку!”
“А змий, мамо, сама собі,
Або моїй рідній сестрі:
Мене змиють густі дощі,

А розчешуть густі терни,
А висушить ясне сонце,
А розкуйдить буйний вітер!
Пішов чумак співаючи,
Стара мати — ридаючи.

в) бурлацькі.

1.

Ой наступила та чорна хмара,
Став дощ накрапать, —
Ой там збиралась бідна голота
До корчми гулять.
Пили горілку, пили наливку,
Ще й мед будем пить,
А хто з нас, братця буде сміять ся,
Того будем бить.
Ой іде богач, ой іде дукач,
Насміхаєть ся:
"Ой за що, за що вража голота
Напиваєть ся?"
Ой беруть дуку за чуб, за руку,
Третий в шию бє:
"Ой, не йди туди, превражий сину,
Де голота пє!"
Ой пішов дукач, ой пішов богач,
Не оглядав ся:
Він і третьому та заказував,
Щоб не сміяв ся.

2.

Журо-ж моя журо,
То то-с ми й журила,
Що-с мя й молодого
З білих ніг звалила.

А я тії журі
Та не піддаю ся.
Піду до коршмоньки
Горівки напю ся.

Прийшов я до коршми,
Кинув на стіл шапку:
Молода шинкарко,
Дай горівки кварту:

Дай єдну, другую
А потім третую.
Як си й поміркую,
Випю четвертую.

Братя ж мої братя,
Горівонька пе ся,
Коло мого серця
Гадинонька ве ся.

Бо то та гадина
Всьо поле злазила,
Коло мого серця
Гнїздо си встелила.

Встелила си гнїздо,
Схоче й зимувати,
Прийдесь молодому
З жалю умирати.

А й іди нетяго,
А й іди до дому,
Та звари вечеру
Менї молодому!

Прийшов я до дому,
Смітє по колїна
А моя нетяга
Лежить як відміна.

Прийшов я до дому,
Вечера при огни,
А моя нетяга
На постели стогне.

А вставай нетяго,
Давай обідати,
Скоро по обіді
Підем жито жати.

“Голова мя болить
Тай в боку мя коле,
Він віри не дає,
Каже ми йти в поле”.

Ой мав я нетяго,
Воли і корови,
Всьо пішло нетяго
На тоті дохтори.

Ой мав я нетяго
Стіжки й оборожки,
Всьо пішло нетяго
На тоті ворожки.

3.

Стоїть коршма над болотом
Гей, гей! (2)
Та покрита околотом.
Я би її злотом побив,
Та що я в ній гроший пропив.

Ішов бурлак а з панщини,
Та повернув до коршмини.
Бурлак в коршмі напиває,
Господиня нарікає.

Господиня нарікає,
А господар усе лає,

“Й устань дочко, устань мати,
Дай бурлаку вечеряти!”

“Нема нічо вечеряти,
Такой лягай бурлак спати.
До порога головами,
Й а до стола та й ногами”.

Ой щеж бурлак не вложив ся,
Вже господар пробудив ся.
“Ой час бурлак уставати,
На долину воли гнати”.

Ні вмивав ся, ні вгортав ся,
Не мав ходак, не вбував ся,
Не мав ходак не вбував ся,
Не мав паса, не впасав ся.

Ой ще до дня три години,
Бурлак з воли на долині.
Чорна хмара наступає,
Дробен дощик покропляє.

Бурлак ніжки підношає,
Свою матір споминає:
“Мати-ж моя чорнобрива,
На щось мене породила?

Одногось мя сина мала,
Бурлаком єсь мя назвала.
Понад річку-сь мя носила,
Чомусь мене не втопила?”

4.

Ой нема то так нікому,
Як бурлаці молодому!
Гей! гей!

Як бурлаці молодому!
Бурлак робить, заробляє,
Піт му очи заливає.
Гей! гей!

Піт му очи заливає.
Заросив ся, забродив ся,
Де ти бурлак волочив ся?
Гей! гей!

Де ти бурлак волочив ся?
Яром, яром за товаром,
А лугами за волами.
Гей! гей!

А лугами за волами.
Прийшов бурлак та до хати:
"Дай хозяйко вечеряти.
Гей! гей!

"Дай хозяйко вечеряти.
Ні палила, ні топила,
Вечеряти не варила:
Гей! гей!

Вечеряти не варила.
Лягай бурлак і так спати,
Бо нема що вечеряти.
Гей! гей!

Бо нема що вечеряти.
Ще й бурлака не послав ся
А хозяїн вже проспав ся.
Гей! гей!

А хозяїн вже проспав ся.
Вставай бурлак, годі спати:
Пора воли у степ гнати.
Гей! гей!

Пора воли у степ гнати.
Нема свити — не вдягав ся.
За волами поспішав ся.
Гей! гей!

За волами поспішав ся.
Пішов яром за товаром
А лугами за волами.
Гей! гей!
А лугами за волами.

5.

Забіліли сніги, заболіло тіло,
Ще й головонька!
Ніхто не заплаче по білому тілу,
По бурлацькому:
Ні отець, ні мати, ні брат, ні сестриця,
Ні жона його:
А тільки й заплаче по білому тілу
Товариш його.
— Простиж мене, брате, вірний товаришу
Може я й умру!
Зробиж мені, брате, вірний товаришу,
З клен-дерева трумну:
Поховай мене, брате, вірний товаришу,
У вишневім саду,
У вишневім садочку, на жовтім пісочку,
Під рябиною.
Рости, рости, дерево, тонке та високе,
Кучерявеє!
Та розпусти гілля з верху до коріня,
Лист до долоньку!
Укрий моє тіло, бурлацькеє, біле,
Ще й головоньку!
Та щоб моє тіло, бурлацькеє, біле,
Та й не чорніло,
Од ясного сонця, од буйного вітру
Та й не марніло! —

6.

Ой не шуми луже, дібровою дуже:
Не завдавай серцю жалю, що я в чужім краю.
Ой я в чужім краю, як на пожарині:
Ніхто мене не пригорне при лихій годині:
Ой роблю я, роблю, робота ні за що,
Люде кажуть і говорять: "сирота ледащо!
Сирота ледащо, не хоче робити!
Ой оддати вражого сина у військо служити!"
Сирота втомив ся, на тин похилив ся,
Люде кажуть і говорять: "він мабуть упив ся!"
Ой піду я, піду на гору крутую,
Ой стану-ж я подивлю ся на річку биструю!
Ой річенька бистренька, на її дивлю ся,
Такі мене думки беруть — піду утоплю ся.
Не топи ся, козаченьку: марне душу згубиш,
Треба з нею в світї жити, хоч її не любиш.

г) опришківські.

1.

Гей братя опришки! долійте горівки!
До ватри прикиньте ще дров;
Настрійте ми горло голосом сопівки,
А я вам співати готов.

Безпечні ми, поки земленька зелена
І листєм вкриває ся ліс;
По гущах сплетених, за соснов зваленов
Там певно не знайде нас біс.

Як птицям небесним, так в скалах нам діри,
Спимо там спокійно до звізд;
Як сумрак надійде на людей, на звіри,
Ми з наших вилазимо гнізд.

Тютюну принесем з угорськой границї,
Дігнати нас трудно конем;
Одежі дістанем в жидівській крамниці,
А жида до дверні прибєм.

Веселїм ся братя, доки єще можем,
Не довго нам жити дадуть.
Як снїги упадуть, головов наложим,
Не будем співати вже тут.

2.

Ой по-під гай зелененький (2), ходить Добуш
молоденький.
На ніженьку налягає, топірцем ся підпирає, тай
на хлопці накликає:
Ой ви хлопцї, ви молодцї, а сходіть ся разом
д'купцї,
Бо будемо раду мати, де підемо розбивати,
Щоби Кути не минути, до Косова повернути.
Тепер хлопцї, ідїм спати, бо маємо рано встати;
Та вставайте всї раненько, убирайте ся бор-
зенько,
У постоли шкірянії, у волові щовковії.
Разом, хлопцї, разом бігом, западають стежки
снїгом.
Ходїть, хлопцї, ба й замною, та й у гору і скалою
Бо зайдемо та до Дзвінки, до Штефанової жінки
"Ой Добушу, ти пане наш, там пригода буде на
нас!
"Ви на мене не вважайте, по дві кулї набивайте!
Станьте хлопцї, під ворота, а я піду під віконце.
ци спить моє любе серце.
"Чи спиш, серце, та ци чуєш, ци Довбуша зано-
чуєш?"
"Ой, я не спю, та все чую бо вечероньку готую
"Ци спиш, серце, та чи чуєш, ой ци сама ти
ночуєш?
"Ой, я не спю, та все чую, розбійника не зночую,

А Штефана нема дома, ще вечера не готова;
Буде вона дуже пильна, всему світу буде дивна.
“Ци будеш ми отворяти, чи кажеш сї добувати?
“Не кажу сї добувати і не піду отворяти”.
“Пусти, суко, враз до хати, щоб дверей не ви-
валяти!”
“В мене двері тисовії, в мене замки стальовії”
“Не поможуть замки твої, як підложу плечі свої.
“Сїм лїт сили закохати, мої двері вилупати!”
Взяв ся Добуш добувати, взяли замки відлїтати.
Ой лиш двері та підхилив, а вже Дзвінка з пода
стрілив, Добушеви в серце вцілив!
Не так в серце, в праве плече, а з лївого кровця
тече.
“Ой, ти гицлю, ти Дзвінчуку, тось ти мя зїв че-
рез суку!
“Треба було не гуляти суцї правди не казати.
Бо у суки тілько віри, як на бистрій водї піни”.
“Ой Добушу, Добущуку, чомусь не вбив тоту
суку?”
“Як же я її убити мав, коли я ї вірне кохав”.
“Ой Добушу, ти пане наш ,велика пригода на
нас:
Ой куди ми не бували, та ми зради не видали,
А ту зрада ба й над нами, молодими легинями!”
“Ой, ви хлопцї, ой ви мої, возьміт мене з хати тої
Возьміт мене на топори, занесїт мя в Чорну Го-
ру
В Чорну гору занесїт мя, на дрібний мак посї-
чіт мя,
Най ся Ляхи не збиткують моє тїло не чвертують.
Сріблом-злотом поділїть ся, а самі вже росхо-
діть ся,
Але не йдїть розбивати, людську кровцю проли-
вати,
Людська кровця не водиця, проливати не го-
дить ся”.
Впали Ляхи, всїх забрали, назад руки повяза-
ли, до коней поприпинали.

"Ой Добушу, ти пане наш, велика пригода на нас!
Деж ми будем зимувати, тай літечко літувати?"
В Станіславі на риночку, в тяжких дибах в зелізочку:
Там будете ночувати, будуть Німці тіло драти.

3.

Повернув я з Сибіру,
Та не маю долї:
Хоч, здаєть ся, не в кайданах (2)
А всеж нема волї. (2)

Маю жінку, маю діти,
Та я їх не бачу...
Як згадаю про їх долю (2)
Сам гірко заплачу (2)

Зібрав собі славних хлопців, —
Щож кому до того?
Засїдаєм при дорозї (2)
Ждать подорожного. (2)

Чи хто їде, чи хто їде,
Так час нудно ждати,
Що не маю пристанища, (2)
Анї своїй хати. (2)

Асесори, ісправники
За мною ганяють.
Вони людей більше вбили, (2)
Ніж я гріхів маю. (2)

Зовуть мене розбійником
Кажуть, — розбиваю,
Щеж нікого я не вбив, (2)
Бо сам душу маю. (2)

З богатого хоч я візьму,
Убогому даю.
А так гроші поділивши, (2)
Гріха я не маю. (2)

За Сибіром сонце сходить,
Хлопці не зївайте:
Ви на мене Кармелюка (2)
Всю надію майте! (2)

д). побутові.

1.

Чорна ріля заорана, гей, гей!
Чорна ріля заорана,
І кулями засїяна,
Білим тїлом зволочена, гей, гей!
І кровю сполочена.

Лежить воїн на купиці, гей, гей!
Лежить воїн на купиці,
Накрив очи червоною,
Червоною китайкою, гей, гей!
Накрив очи китайкою.

Анї трумни, анї ями, гей, гей!
Анї трумни, анї ями,
Анї батька, анї мами,
Анї кому задзвонити, гей, гей!
Анї кому задзвонити.

Дзвонять конї копитами, гей, гей!
Дзвонять конї копитами,
Товариші острогами,
Дзвонять конї копитами, гей, гей!
Товариші острогами.

Летить ворон з чужих сторон, гей, гей!
Летить ворон з чужих сторон,
На могилї усїдає, —
Очи єму випиває, гей, гей!
Очи єму випиває.

Ходить мати гукаючи, гей, гей!
Ходить мати гукаючи,
Сина свого шукоючи,
Ой я твого сина знаю, гей, гей!
Бо я з нього пояс маю.

Скажи менї вороненьку, гей, гей!
Скажи менї вороненьку,
Чи мій синок еще живий,
Чи очи его сивенькі, гей, гей!
А чи уста его румяненькі.

Уста вже его синенькі, гей, гей!
Уста вже его синенькі,
І волосє вже чорненьке,
На личко му усїдаю, гей, гей!
Єму очи випиваю.

2.

Ми в луг підем всї з косами
І як станем в ряд,
Луг устелить ся травами
Скошений під лад:
Кождий з нас тугий легинь,
А всї разом як один.

Як нам коси затупіють,
Поклеплем клевцем:
Руки наші не омлїють,
Скосим луг бігцем:
І аж тодї відпічнем
Як травицю всю зітнем.

Єсть куда гуляти к волї,
Батько наш Трохим:
Дасть нам хлїба, дасть нам соли,
З косами за ним:
А як вийде Оля к нам,
Скаже: Слава легиням.

3.

Закувала та сива зазуля
Ранним ранком на зорі,
Ой, заплакали хлопці-молодці
Гейї гей! та на чужині, в неволї, в тюрмі.
Вони плакали, — гірко ридали,
Свою долю викликали:
"Ой повій, повій та буйнесенький вітре
Та понад море;
Та винеси нас із кайданів з неволї
В чистеє поле,
Та понеси на Вкраїну...
А на Українї,
Там сонечко сяє,
Козацтво гуляє,
І нас виглядає".
По синьому морю
Байдаки під вітром гуляють,
Братів щоб ратувати,
Запорожцї чим дуж поспішають;
Гей, як зачули турецькі султани,
Та і звелїли ще гірші кувати кайдани.

4.

Кажуть люди щом щаслива, нічим не журю ся,
А не знають, що я нераз слезами заллю ся,
Нещаслива вродилам ся нещаслива згину,
Мене мати породила в такую годину;

Весно моя, весняночко, усім несеш дари,
Тілько менї, нещасливій, жадної подари,

Плинуть мої днї за днями і лїтонька за лїтами,
А я щастя не зазнала, жаль менї за вами !

Перші лїта минули ся, я їх не числила,
Бо кождая годинонька була менї мила,
Лїта-ж мої молодії, лїта молоденькі!
Маєте будь нещасливі, будьте коротенькі.

Чом ти мене, моя мати, в зілю не купала?
Чом ти мене, моя мати, на смерть не залляла?
Нещаслива вродилам ся, нещаслива згину:
Менеж мати породила в такую годину.

Чом ти мене, моя мати, в церкву не носила?
Що ти менї у Господа долї не впросила?
—В церкву тя носила, доню, Богу молила ся;
Така-ж тобі, моя доню, доля судила ся.

5.

Стоїть гора високая,
По під горою гай,
Зелений гай, густесенький,
Неначе справдї рай;
Під гаєм вєть ся річенька,
Як скло вода блищить.
Долиною зеленою
Кудись вона біжить.
Край берега у затишку
Привязані човни,
А три верби схилили ся,
Мов журять ся вони,
Що прийде любе лїтечко,
Повіють холода,
Осиплеть ся з них листячко —
І понесе вода;
Журю ся й я над річкою...
Біжить вона, шумить
А в мене чуле серденько

І мліє і болить.
Стоїть гора високая,
Зелений гай шумить,
Співають пташки голосно
І річенька блищить...
Як хороше, як весело
На білім світі жить!...
Чого-ж у мене серденько
І мліє, і болить?
Болить воно та журить ся,
Що вернеть ся весна,
А молодість... не вернеть ся,
Не вернеть ся вона.

6.

Зажурила ся (2) бідная удовонька,
Що не скошена, не згромаджена зелена отавонь-
ка.
Наймила вона си (2) косариків чотири,
Щоби скосили тай згромадили всї гори тай до-
лини.
Косарі косять (2) а вітер повіває,
Шовкова трава зелененькая на косу налягає.
Шовкова трава зеленькая на косу налягає,
Молодий жовняр (2) на ворон коню грає,
Молодий жовняр (2) на ворон коню грає,
Молода вдова (2) а й з жалю умлїває.
Кличе синонька (2) "йди сину громадити!"
А синок каже (2): "та йду до коршми пити!"
Кличе вона го (2): "та йди копиці класти!"
А синок каже (2): я піду ляжу спати".

7.

Ой там за горою та за кремінною,
Не по правдї жиє чоловік з женою.

Вона йому стелить білу постеленьку,
А він їй готує дротяну нагайку.

Біла постеленька порохом припала,
Дротяна нагайка біле тїльце рвала.

Біла постеленька порохом присїла ,
Дротяна нагайка кровю обкипіла.

Ой мужу-ж мій, мужу, не бий мене дуже,
В мене тїло біле, болить мене дуже!

Пусти мене мужу в вишневий садочок,
Та най собі урву рожевий квіточок.

Взяла рожу-квітку, тай вергла на воду:
"Плини, плини, роже-квітко, аж до мого роду.

Плини, плини, роже-квітко плини по Дунаю,
Як увидиш мою неньку, приплини до краю".

Вийшла стара мати в Дунай воду брати,
Як узріла рожу-квітку то взяла плакати.

"Де-ж ти, роже-квітко, тут ся обявила,
Відай тебе моя донька й опустила?"

Ти гадала, мати, що мя не згодуєш,
Далась мене за нелюба, а тепер бануєш!

Ти гадала мати, що мя ся не збудеш,
Така прийде годинонька, що плакати будеш".

8.

Ой пущу я кониченька в саду,
А сам піду к отцю на пораду.
Отець мій по садочку ходить,
За поводи кониченька водить.
"Ой на, сину, коника, не гай ся,
Щоб від того війська не зостав ся!"
Військо йде, хоруговки мають,

Попереду музиченьки грають.
Ой пущу я кониченька в саду,
А сам піду к неньці на пораду.
Ненька моя по садочку ходить,
На рученьках сорочечку носить.
“Ой на, сину, сорочку, не гай ся,
Щоб ти того війська не зостав ся!”
Військо йде, хоруговки мають,
Попереду музиченьки грають.
Ой пущу я кониченька в саду,
А сам піду к милій на пораду.
Мила моя по садочку ходить,
На рученьках мале дитя носить.
“Ой на милий, дитину — загай ся,
Щоб від того війська та й зостав ся”.

9.

Ой під гаєм, гаєм, гаєм зелененьким,
Там орала дівчинонька воликом чорненьким.

Орала, орала, не вміла гукати,
Запросила козаченька на бандурці грати.

Козаченько грає, бровами моргає,
Вража-ж його матїр знає на що він моргає,

Чи на мої воли, гей чи на корови,
Чи на моє біле личко, чи на чорні брови.

Воли поздихають, бочисті корови,
Біле личко не злиняє та й ні чорні брови.

10.

Щож я буду бідний діяв,
Що я жита не посїяв?
Гречка ми ся не вродила,
Долеж моя нещаслива!

Сусїд оре, сусїд сіє,
У сусїда зеленіє;
А у мене не орано
І нїчого не сїяно.

У сусїда хата біла,
У сусїда жінка мила;
А у мене нї хатинки,
Нема щастя, нема жінки.

За сусїдом молодицї,
За сусїдом і вдовицї,
І дївчата поглядають,
Всї сусїда поважають.

У сусїда обороги,
У сусїда повні стоги,
А у мене анї нивки,
Анї сїна стебеленки.

Піду межи лїси гори,
Піду межи темні бори,
Тай там буду смерти ждати,
На недолю нарікати.

11.

Ой летїла зазуленька, тай стала кувати;
Зачекайте, добрі люди, щось маю казати!
Як я до вас повертала, гаї зеленїли,
Сїлам собі в темнім лїсї, трохи відпочила,
Загудїло, задуднїло, я ся обернула,
Таке диво побачила, щом ся аж забула:
Аж свобода перед собов та панщину гнала;
Загнала ї в дебри, лїси, щоби там пропала.
А за нею пани бігли, зачали просити:
"Вертай, вертай панщиноньку нема з відки жити"
А панщина відповіла: "Я тому не винна,
Самісьте мя відправили, я вам була вірна".

“Ми не вмієм молотити, наші жінки жати,
Ми не знаєм як то тяжко на хліб працювати”.

12.

Сонце западає за високі гори;
Товар повертає до свої обори,
Лиш я нещасливий, без кута, без хати,
Де голову склоню, не знати, не знати.

Лист гонить вітрами хоч колись спочине,
А лодя водами берега достигне;
Лиш я, дощ і бурю терплю бідолаха,
Слота і погода, то мені однака.

Як голуб сивенький не верне до ночи,
За ним друг миленький виглядає очи;
Лиш мене нікому нема хоч спімнути...
Довго-ж так на світі в самотности бути?

Виджу, в супокою живуть другі люди,
Красною весною дихають їх груди;
Лише моє горе нїгде не лишилось,
Щоби хоч годинку серця не мутило.

13.

Ой закувала сива зазуленька
Й у вишневому саду,
Ой виправляла мати свого сина
До цісаря на війну.

“Ой іди сину, любая дитино,
Не довго ся забавляй,
Ой за рік за два, за неділь чотири
До дому ся повертай”.

“Ой, панбіг знає, панбіг то відає,
Гей чи я й повернусь.

Ей щось бо мій кінь, кінь вороненький
Й у воротях спотикнувсь".

"Ой не бий сину коня в головоньку,
Не буде ся спотикати,
Ей не зрадь сину людської дитини,
Не будетя Бог карати".

"Ой не бив жеж я коня в головоньку,
Він ся таки й спотикав,
Ой не зраджав я людської дитини,
За що-ж мене Бог скарав?"

14.

Гей з-за гори, з-за крутої
Орли вилїтають;
Не зазнала я роскоші —
Вже лїта минають!

Запрягайте конї в шори,
Конї воронїї,
Доганяйте лїта мої,
Лїта молодії.

Ой догнали лїта мої
На калиновім мостї:
—Гей, вернїтесь, лїта мої,
До мене хоч в гостї!

—Не вернемось, не вернемось,
Бо нема до кого:
Та було нас шанувати,
Як здоровля свого:

15.

"По дорозї жук, жук,
По дорозї чорний,

Подиви ся, дівчинонько,
Який я моторний!
Який я моторний!
І в кого я вдав ся!
Хиба даси копу гроший,
Щоб поженихав ся!”
—“По дорозї галка,
По дорозї чорна, —
Подиви ся-ж козаченьку,
Яка-ж я моторна!
Яка-ж я моторна,
Гнучка, чорнобрива, —
Як побачиш-то заплачеш,
Що я вередлива!”

16.

Нащо менї чорнї брови,
Нащо карі очи,
Нащо літа молодії,
Веселї, дівочі?

Літа мої молодії
Марно пропадають:
Очи плачуть, чорнї брови
Од вітру линяють;

Серце вяне, нудить світом,
Як пташка без волї:
Нащож менї краса моя
Коли нема долї?...

17.

Ой одна я, одна,
Як билинонька в полї,
Та не дасть менї Бог
Анї щастя нї долї.

Тльки дав менї Бог
Красу, карії очи —

Тай ті виплакала
В самотині дівочій.

Ані братика я,
Ні сестрички не знала,
Між чужими зросла...
Та вже вянути стала...

Деж дружина моя,
Де ви, добрії люди?
Їх нема, — я сама,
А држини й не буде! —

---

5. ЛЮБОВНІ.

———0———

1.

Ой місяцю, місяченьку,
Не світи нікому!
Тільки мому миленькому,
Як іде до дому.

Ой місяцю, місяченьку
І ти зоре ясна!
Ой світи там на подвірю,
Де дівчина красна.

Ой місяцю, місяченьку,
Зайди за комору!
Нехай же я з своїм милим
Трохи поговорю;

Світи йому ранесенько
Тай розганяй мари,
А як же він иншу має
То зайди за хмари.

Ой місяцю, місяченьку,
Світи, не ховай ся,
Хоч поїдеш мій миленький,
Хутко повертай ся.

Світив місяць, місяченько,
Тай зайшов за тіни,
А я бідна гірко плачу,
Зрадив мене милий.

Два лебеді на тій воді,
Оба си біленькі:
Не будемо серце в парі,
Бо ще молоденькі!

Два лебеді на тій воді
Днює і ночує;
Ой не будем серце в парі,
Душа моя чує!

2.

Широкеє болонячко вода заляла,
Полюбив я дівчиноньку, мати не знала;
Гей, гей! милий Боже,
Тож то собі дівча гоже,
Людське, не моє,
Людське не моє.

Носив я їй подарунки, виділи люди,
Я си думав молоденький що моя буде;
Гей, гей! милий Боже,
Тож то собі дівча гоже,
Людське не моє,
Людське не моє.

Ой вийдуж я в чисте поле, орли воду пють,
Ото моє коханятко до шлюбу ведуть:
Гей, гей! милий Боже,
Тож то собі дівча гоже,
Людське не моє,
Людське не моє.

Один веде за рученьку, другий за рукав,
А мені ся серце крае, що її не взяв.
Гей, гей! милий Боже,
Тож то собі дівча гоже,
Людське, не моє,
Людське, не моє.

3.

Чи се тая кринеченька, що я воду пив?
Чи се тая дівчинонька, що я ї любив?
Ой! жаль серцю буде,
Возьмуть чужі люди,
Моя вже не буде.
Недоле моя.

Чи се тая криниченька, що голуб купав ся?
Чи се тая дівчинонька, що я женихав ся?
Ой! жаль серцю буде,
Возьмуть чужі люди,
Моя вже не буде.
Недоле моя.

Ой, сеж тая криниченька і ключ і відро:
А вжеж мене дівчинонька забула давно...
Ой! жаль серцю буде,
Возьмуть чужі люди,
Моя вже не буде.
Недоле моя.

Засипалась криниченька золотим піском:
Злюбила ся дівчинонька з другим козаком.
Ой! жаль серцю буде,
Возьмуть чужі люди,
Моя вже не буде.
Недоле моя.

Вжеж до тої криниченьки стежки заросли:
Та вжеж мою дівчиноньку сватати прийшли!
Ой! жаль серцю буде,
Возьмуть чужі люди,
Моя вже не буде.
Недоле моя.

Уже з тої криниченьки орли воду пють:
Та вжеж мою дівчиноньку до слюбу ведуть.

Ой! жаль серцю буде,
Возьмуть чужі люди,
Моя вже не буде.
Недоле моя.

Один веде за ученьку, другий за рукав,
Третий стоїть, серце болить, любив та не взяв.
Ой! жаль серцю буде,
Возьмуть чужі люди,
Моя вже не буде.
Недоле моя.

4.

Сонце низенько, вечір близенько,
Вийди до мене моє серденько!
Ой вийди, вийди, та не бари ся,
Моє серденько розвеселить ся!

Через річеньку, через болото,
Подай рученьку моє золото!
Через річеньку, через биструю,
Подай рученьку, подай другую.

Подай рученьку, подай і другу,
Я к'тобі серденько і сам прибуду.
Ой там криниця під перелазом,
Вийдемо серденько обоє разом.

Ой вийди, вийди, серденько Галю,
Серденько, рибонько, дорогий кришта-
лю!
Ой вийди, вийди, не бійсь морозу,
Я твої ніженьки в шапочку вложу.

5.

“Дівчино моя напій ми коня!”
“Не напою, бо ся бою, бом ще не твоя.

Як буду твоя, напою ти й два,
З студеної криниченьки, з нового ведра.

“Дівчино моя, сїдай на коня,
Поїдемо чистим полем до мого двора.

А в моїм дворі штири покої,
А пятая світличенька для миленької.

“Дівчино моя, паси ми коня!”
“Зимна роса а я боса, змерзла в ніжки я”.

“Скину я впанчу, ноги заверчу,
А як менї Бог поможе, чоботи куплю”.

“Не купуй менї, купи сам собі,
Ой маю я отця й матїр, то куплять менї”.

6.

Зеленая рута, жовтий цьвіт,
Не піду за тебе, піду в світ,
Тай розпущу косу по плечу,
Нераз гірко-тяжко заплачу.

Ой деж ти мій милий ночуєш,
Що ти мого плачу не чуєш?
Бодай тебе милий Бог скарав,
Що ти мене бідну понехав...

Зеленая рута, чорний пень,
Бодай ти ся нудив ніч тай день.
Бодай тебе милий Бог скарав,
Що ти мене бідну понехав...

7.

І шумить і гудить,
Дрібний дощик іде:

А хтож мене молодую
До домоньку заведе?

Розпізнав ся козак
На солодкім меду:
"Гуляй, гуляй, чорнобрива,
Я тя домів заведу".

"Не веди ти мене,
Ой прошу я тебе:
Бо я злого мужа маю,
Буде бити мене".

І шумить і гудить,
Скрипка грає, бас гуде:
Козак мовчить а всьо знає,
Козак домів поведе.

8.

Як ніч мя покриє,
Зіронька затліє,
Тоді казалась ти: прийдеш.
Зіроньки сіяють,
Тебе виглядають,
Колиж, ах колиж ти прийдеш?

А деж ся поділа,
Ти доле щаслива,
Подруго моїх давних літ?
Не вернеш ніколи,
Пропалась поволи,
Пропалась в облачний там світ!

Судьба розлучила
З тобою мя мила,
Натхнула мя гадков лиш тов,
Де зірки яскраві
Гень в небо синяве,
Возьми, ах! возьми мя з собов.

Нині сиротою,
Плачу за тобою,
Голубко прийди, я тя жду.
На знак тобов даний,
В красу я убраний
До тебе я люба піду.

9.

Ой у поли три криниченьки,
Любить козак три дівчиноньки:
Чорнявую та білявую,
Третю руду та погануую.

“Що чорняву я з душі люблю
На біляву залицяю ся,
А з рудою препоганою,
Хиба піду розпращаю ся”.

Чи всї-ж тії сади цвитуть,
Що зараня розвивають ся?
Чи всї-ж тії та вінчають ся,
Що люблять ся та кохають ся.

Половина тих садів цвите,
Половина розвиваєть ся, —
Одна пара та вінчаєть ся,
А другая розлучаєть ся.

10.

Чи ти милий, пилом припав,
Чи метелицею,
Чом не ходиш ти до мене,
Сею улицею?

Чом не ходиш ти до мене
Крутими горами, —

Покидаєш сиротину
Поміж ворогами?

Чом ти, милий, не послухав,
Як тобі казали:
Ходім, серце, повінчаймось,
Щоб мати не знала?

Ти все неньку свою слухав,
Мене покидаєш,
Покидаєш сиротину,
Иншої шукаєш.

Найдеш собі дівчиноньку
З карими очима:
Буде тобі серце моє,
Камінь за плечима.

Найдеш собі дівчиноньку
З чорними бровами,
Та не знайдеш тої правди,
Що була між нами.

Такий камінь тяжкий-важкий
На серденьку буде!
Покидаєш через люди, —
Сам Бог свідком буде!

11.

"З'їздив я коника, з'їздив вороного,
Скажи мила правду, чи буде що з того?
Ой чи буде, мила, ой чи ні,
Скажи серце правду ти мені"

"Я тобі казала, щом роду бідного,
Ти за мнов не возьмеш посагу жадного.
"Ой ти в мене посаг самая,
Як на небі зоря ясная".

"Тепер мені кажеш, щом зоренька ясна,
Потому ми скажеш, доленько нещасна.
Ти не скажеш, то мати:
Було си сироту не брати!

Заведеш ти мене до своєго дому,
Сама я не знаю, догаджати кому,
Ой чи матери, чи вітцю,
Чи тобі самому молодцю".

"Як ти будеш мила неньці догаджати
Буде тобі ненька снїдане давати.
Як ти підеш мила долинов,
Назве тебе мати дитинов".

"Заведеш ти мене до своєго дому
Ще красну молоду, тай на всьо здорову,
Не дай Боже недуги,
Будеш ся дивити на другі".

Скарай мене Боже на души на тїлї,
Як я погадаю о иншій котрій.
Скарай мене Боже на души,
Як я погадаю о иншій.

На горі церковця, там будем шлюб брати.
Там треба миленька всю правду сказати.
Як нам звяжуть руку з рукою,
Тепер ходи мила зо мною".

12.

Ой ішов я вулицею раз, раз,
Не бачив я Марусеньки в образ. (2)

Ой ішов я вулицею двічі,
Не бачив я Марусеньки в вічі. (2)

Ой ішов я поза Марусину хату,
Загубив я з постола залату. (2)

Ой верну ся залати шукати,
Чи не вийде Марусенька з хати. (2)

Підійду я під віконце стукну,
Підійду я під другеє гукну. (2)

“Ой не стукай, козаче, не стукай,
Іди собі, иншої пошукай. (2)

Ой дай, мамо, од комори ключі,
Кинуть йому подарунки в вічі. (2)

13.

На городі коло броду
Барвінок не сходить:
Чомусь дівчина до броду
По воду не ходить.

На городі коло тину
Сохне на тичині
Хміль зелений: не виходить
Дівчина з хатини.

На городі коло броду
Верба похилилась:
Зажурилась чорнобрива,
Тяжко зажурилась.

Плаче, плаче тай ридає,
Як рибонька бєть ся...
А над нею молодою
Поганець смієть ся.

14.

Над Прутом у лузі хатчина стоїть,
Живе там дівчина, хороша як цвіт.
В неї очи зірниці, що світять в ночи,
Як бачиш їх хлопче, минай ся і мри.

Над Прутом у лузї, не місяць зійшов,
То хлопець до красної дївчини прийшов.
Солодка розмова із їх уст пливе,
Тихенько дрімучий Прут далї тече.

Над Прутом у лузї, барвінок вже рвуть,
До шлюбу зелені віночки плетуть:
В хатинї заграли і скрипки і бас,
А гостї співають: Веселість у нас.

15.

Голуб сизий, голуб сизий —
Голубка сизійша:
Батько милий, мати мила —
Дружина милїйша.

З батьком, з матїрю зійду ся —
Гріха наберу ся,
А з дружиною зійду ся —
Не наговорю ся!

Та вже-ж менї не ходити,
Куда я ходила:
Ой вже-ж менї не любити,
Кого я любила!

Та вже-ж менї не ходити
В лїски на горішки,
Ой вже-ж менї минули ся
Дївочії смішки!

16.

Ой ти поїхав,
Мене понехав,
А я бідная плачу:
Сплакалам очи,
Як в день так в ночи,
Що світонька не бачу.

Дурна пташина,
Невеличкая,
Що по гільонці скаче:
Тай нерозумная,
Дурна дівчина
Що за гультаєм плаче.

Ой як же мені
Та не плакати,
Самі слезоньки ллють ся:
Що від милого
Вістоньки нема,
А від нелюба шлють ся.

Жадна пташина
Без товариша,
Не пробуває в лісї:
А ти поїхав,
Мене понехав
Як ластівоньку в стрісї.

17.

Віють вітри, віють буйні
Аж дерева гнуть ся:
Ох як болить моє серце
А слези не ллють ся.

Трачу літа в лютім горю
І кінця не бачу:
Лишень серцю лекше стане
Як нишком поплачу.

Суть ще люди, що і моїй
Завидують долї:
Чи щаслива-ж та билинка
Що росте у поли?

Що у поли на пісочку,
Без роси на сонцї,

Тяжко жити без милого
І в своїй сторонці.

Без милого щастя нема,
Стає світ тюрмою:
Без милого долї нема,
Нема і спокою.

Де ти милий чорнобривий,
Де ти? — відізви ся!
Як без тебе я горюю,
Прийди, подиви ся!

Полетїлаб я до тебе:
Та крилець не маю:
Сохну, чахну я без тебе,
Всяк день умираю.

18.

Ой не ходи Грицю на вечерницї:
Бо на вечерницях, дївки чарівницї,
Солому палять і зїля варють,
Тебе Грицуню здоровля позбавлять.

Там то одная чорнобривая,
Та чарівниця справедливая!
І чарівниця і зїлє знає,
Тебе Грицуню заздрісно кохає!

В недїлю рано зїлє копала,
У понедїлок пополокала,
А у вівторок, зїлє варила,
В середу рано Гриця строїла.

Прийшов четвер, Гриценько умер,
Прийшла пятниця, поховали Гриця,
Сховали Гриця близько границї,
Плакали за ним всї молодицї.

І хлопці Гриця всі жалували,
Чорнобривую всі проклинали:
Нема і не буде другого Гриця,
Що го зігнала з світа чарівниця!

В суботу рано мати доню била:
"На що ти доню Гриця строіла?
Не зналась того, що зілє уміє,
Що Гриць сконає, нім когут запіє?"

—"Ой мати! мати! жаль ваги не має, —
Най ся Грицуньо у двох не кохає,
Оцеж тобі Грицю за теє заплата:
Із чотирох дощок темная хата!"

19.

Чи я в лузї не калина була?
Чи я в лузї не червона була?
Взяли мене поломали
І в пучечки повязали,
Така доля моя,
Гірка доля моя!
Чи я в поли не пшениця була?
Чи я в поли не озимая була?
Взяли мене позжинали,
І в снопики повязали,
Така доля моя,
Гірка доля моя!
Чи я в степу не травиця була?
Чи я в степу не шовковая була?
Взяли мене покосили,
І в копицї зволочили,
Така доля моя,
Гірка доля моя!
Чи я в батька не дитина була?
Чи я в батька не кохана була
Взяли мене повінчали,
І світ менї повязали:

Така доля моя,
Гірка доля моя!
Чи не було в річенції утопитись мені?
Чи не було красшого полюбити мені?
Були річки позсихали,
Були красші повмирали,
Така доля моя,
Гірка доля моя!

20.

Скажи мені правду, мій милий козаче,
Що діяти серцю, як серце болить?
Як тяжко застогне, як гірко заплаче?
І в тяжкім нещастю воно защемить?

Як горе, мов терен, всю душу поколе,
Коли відцуралось від тебе усе,
І ти, мов сухеє перекотиполе,
Не знаєш куди тебе вітер понесе?

Е, ні скажеш мовчки: скосивши билину
Хоч рано і в вечер водою полїй,
Не зазеленіє, — кохай сиротину,
А матери і батька не бачити їй.

От так і на світї: хто рано почує,
Як серце застогне, як серце зітхне.
Той рано й заплаче... А доля шуткує —
Поманить, поманить, тай геть полине.

І можна-ж утерпіть — як яснеє сонце
Блисне засяє для міру всего
І гляне до тебе в убоге віконце?...
Осліпнеш а дивиш ся усе на него.

21.

“Ой зійди, зійди, ясен місяцю,
Як млиновеє коло,
Ой, вийди, вийди, серце дівчино,
Та промов до мене слово” —

—“Ох! і радаб я та виходити
І з тобою говорити,
Так судять-гудять вражії люди,
Хотять же нас розлучити.

Ой не бий мати, та не лай мати
Та не роби каліченьки,
Завяжи очи темної ночи,
Та веди до річеньки.

А як приведеш та до річеньки,
Розвяжи карі очи,
Нехай гляну я, та подивлю ся,
З світом білим попращаю ся.

Ой, світе ясний, світе прекрасний,
Як на тобі тяжко жити,
Ой іще тяжше мені молоденькій
Не наживши сь умирати!”

22.

Копав же я криниченьку
Неділеньку й дві,
Кохав же я дівчиноньку
Людям не собі.

Копав же криниченьку
В степу в кремені, —
Чи не прийде дівчинонька
По воду к’мені.

А вже з тої криниченьки
Орли воду пють:
А вже мою дівчиноньку
До слюбу ведуть.

Один веде за рученьку,
Другий за рукав,

А я іду, слези роню:
“Любив та не взяв”.

Ой привели до церковці:
“Тепер ти моя!”
Вона стала відказала:
“Неправда твоя”.

Поставили на рушнику:
“Тепер ти моя!”
Вона стала, відказала:
“Неправда твоя”.

Ой звязали білі руки:
“Тепер ти моя!”
Вона стала, відказала:
“Недоля моя!...”

23.

Було не рубати зеленого дуба,
Було мя не брати колим ти не люба,
Ой мати, мати, калиновий цвіт,
Завязалась мені за нелюбом світ.
Ой мати, мати, мати,
Час мене замуж дати,
Час мені межи люди,
Чей мені лекше буде.

Було не рубати зеленої ліщини,
Було мя не брати, молодої дівчини,
Ой мати, мати, калиновий цвіт,
Завязалась мені за нелюбом світ.
Ой мати, мати, мати,
Час мене замуж дати,
Час мені межи люди,
Чей мені лекше буде.

Було не копати під порогом ями,

Було мя не брати від рідної мами,
Ой мати, мати, калиновий цвіт,
Завязалась мені за нелюбом світ.
Ой мати, мати, мати,
Час мене замуж дати,
Час мені межи люди,
Чей мені лекше буде.

Нехай загородять, куди нелюб ходить,
Нехай стежка буде, куда любий ходить,
Ой мати, мати, калиновий цвіт,
Завязалась мені за нелюбом світ.
Ой мати, мати, мати,
Час мене замуж дати,
Час мені межи люди,
Чей мені лекше буде.

24.

Ой, любив, ой кохав, собі дівчину мав.
Гей! як у саду вишня:
За лихими людьми та за ворогами
Гуляти не вийшла.

Покидаю тебе, серденятко моє,
Гей! єдиному Богу:
А сам я піду, а сам я поїду
В далеку дорогу.

Дожидай ся мене серденятко моє,
Гей! та до себе в гості:
Як виросте у тебе у світлонці
Трава на помості.

Росла та росла трава шовковая,
Гей! та вже похилилась:
Ждала, ждала, козака, дівчина,
Та вже і зажурилась.

Ой загув та загув сизий голубонько,
Та сївши на тичину:
Ох, ох, ох, ох, молод козаченько,
Покинув дївчину.

25.

Гей, зрада, зрада, чорні очи, зрада!
Кажуть мені люди, що то все неправда.
Ой розголосив єсь ти новину тую,
Казав єсь менї женити ся буду:
'А тепер думаєш, думаєш, гадаєш,
Либонь ти мене покинути маєш?"
"Ой покину я тя, дївчино, покину,
Бо я із тобою на віки загину". —
"Ей зійдеш Польщу, зійдеш Україну,
Але не знайдеш над мене дївчину.
Ей знайдеш, знайдеш з кіньми волами,
Але не знайдеш з чорними бровами.
Ей знайдеш, знайдеш, з чорними бровами,
Але не знайдеш з милими словами.
Ей нзайдеш, знайдеш на личку білїйшу,
Але не знайдеш над мене милїйшу.
Ей знайдеш, знайдеш на личку румяну,
Але не знайдеш над мене кохану!"—

26.

Гаєм зелененьким вода тече,
На яворі соловій щебече:
Де дївчина мила
Віночок увила
З барвіночку.

Слези проливала, як го вила,
А увивши на воду пустила:
"Пливи-ж ти віночку,
Красний барвіночку
За миленьким".

Голос чути в гаю серединї,
Аж ся стало страшно дївчинї,
Вузкою стеженькою,
Їдуть козаченьки,
На вороних.

“О мої панове козаченьки,
Скажіть менї правду, де милесенький?
Чи го, чи го взяли
Чи го порубали
У неволи.

27.

Ой відси гора, відси другая,
Межи тими гороньками ясная зоря.

Я собі гадав, що зоря зійшла,
А то моя дївчинонька по воду пішла.

А я за нею, як за зорою,
Сивим, сивим кониченьком понад водою.

“Дївчино моя напій ми коня!” —
“Не напою, серце моє, бом ще не твоя.

Як буду твоя, напою ти й два,
З студеної керниченьки, з нового ведра”.

28.

Як бим була я зазулев, то бим полетїла,
Гень в діброву, щоб на любу калиноньку сїла.
Полетїла бим в Путилів між гори Карпати,
Де мій милий пробуває і сталаб кувати:
Куку, мій Іване, куку, мій Іване!
Куку, куку, мій Іване!

Як бим була я рікою, як той Прут великий,
Не втїкала бим до моря в чужий край далекий:

Лиш плила бим шипочучи у гори Карпати,
І співалаб, шипотїлаб, близь його там хати:
Добрий день, Іване, добрий день Іване,
Добрий, добрий день, Іване.

Як бим була соловейком, що в ночи співає,
І в серденько чародїйно мир, любов вливає:
Попри хату, де він жиє, в зеленому гаю,
На весь голос щебеталаб: Тебе лиш кохаю,
Люблю, тя, Іване, люблю тя Іване,
Люблю, люблю тя, Іване.

29.

А я люблю Петруся,
Та сказати бою ся:
Ой біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Била мене матуся,
Що я люблю Петруся:
Ой біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Хоч ти мати мене вбий,
Таки буде Петрусь мій:
Ой біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Як не виджу Петруся,
То від вітру валю ся:
Ой біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Як побачу Петруся,
Попід боки беру ся:
Ой біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Наварила, напекла,
А для кого? для Петра!
Нема Петра лише Гриць,
Шкода моїх варениць.

30.

З тої гори високої вітер повіває,
Сивий голуб, голубочок голубки шукає:
"Якаж тота голубочка, якаж вона була?"
"Не маленька, румяненька, сама чорнобрива".
"Ой прилітай сивий пташку, ти мій сивий орле,
Ой хтож мене молоденьку до себе пригорне?
Ні щирости, ні милости, ні пожалованя,
Чорним очкам нема спаня, рукам спочиваня.
Ой, як маєш говорити, говори сердечно!
Як не маєш говорити, умирай конечно!
Ти умирай із вечера, а я із поранку,
Кажемо ся положити разом в одну ямку.
Кажемо ся положити разом головами,
Тогди буде розмовонька хоч там межи нами.
Як ся зійде гора з горов, одна із другою,
Тогди буде розмовонька мій милий з тобою"..

31.

Там на горі крута вежа,
Там бистра тече вода:
Там дівчина, чорнобрива,
Хорошая, молода.

Як погляне бистрим оком,
Як ся мило засміє:
То аж серцю лекше стане
А в козаку серце бє.

В нас дівчата всі хороші,
Коса з довгим волосом:

Очи сині, брови чорні,
Личко як кров з молоком.

Дармо сієш дївча цвіти,
Они тобі не зійдуть:
Дармо просиш батька, неньку,
Тя за мене не дадуть.

Бо ти еси молодая,
Батько, мати, ще жиє:
Є богацтво, красна хата
А в сїй хатї все твоє.

А я бідний сиротина,
Пуща, то мій рідний край:
Бурка, шабля, — то родина,
А кінь сивий, — то мій рай.

На що людям теє знати,
Де милої ворота?
На що кому теє знати,
Де кохав ся сирота.

32.

Дївча в сїнех стояло,
На козака моргало:
“Ти козаче ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє!”

“Ой як менї ходити,
Тебе вірно любити?
В тебе батько лихий,
В тебе батько лихий,
Серце моє!”

“Я батькови угоджу,
Я горівки націджу:

Таки серце ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє!”

“Ой! як мені ходити!
Тебе вірно любити?
В тебе ворота скриплять,
В тебе ворота скриплять,
Серце моє!”

“Я воротам пораджу,
Шматком сала помажу:
Таки серце ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє!”

“Ой! як мені ходити!
Тебе вірно любити?
В тебе миши лихі,
В тебе миши лихі,
Серце моє!”

“Коли миший боїш ся,
На воротах повісь ся:
Ой згинь!... — пропади
Тай до мене не ходи,
Трястя тобі!”

33.

Ніхто-ж не винен, тільки я,
Тільки я, тільки я,
Що полюбила гультая,
Гультая, гультая.
Гультай не робить, тільки пє,
Тільки пє, тільки пє,
Прийде до дому, жінку бє,
Жінку бє, жінку бє.
Є в сусїда гарний син,

Гарний син, гарний син,
Там то хороший, вражий син,
Вражий син, вражий син.
Личко біленьке, хоч малюй,
Хоч малюй, хоч малюй,
Губки румяні, хоч цїлуй,
Хоч цїлуй, хоч цїлуй.
Очи чорненькі, хоч дивись,
Хоч дивись, хоч дивись,
Хлопець до серця хоч тулись,
Хоч тулись, хоч тулись!

34.

Ой летїла зазуленька понад море в гай,
Та пустила сиве пюрце у тихий Дунай.

Плини, плини, сиве пюрце, долї за водов,
А я собі молоденька човном за тобов.

Приплинемо, сиве пюрце, на жовтий пісок,
А там собі заспіваєм усїх співанок.

Ой маю я срібний перстень, пущу по горі,
Ой маю я три сестрички в чужій сторонї.

Ой маю я три сестрички, а четвертий брат,
Скажу я їх закликати в яблінковий сад.

Всї яблінки солоденькі, лиш одна винна, —
Сестрички ся посходили, а брата нема.

Ой вирвіть си по яблочку, вирвіть си по дві,
Сли будете їсти, пити, згадайте о мнї.

Та десь наша бідна сестра в чужій сторонї,
Вмиває ся сльзоньками, як рибка в водї.

35.

“Козаченьку, куди йдеш?
Не вжеж жалю не маєш!
Я без тебе загину,
Як ти підеш в чужину,
Чи тебе лихо жене,
Бачу, зрадиш ти мене”
—“Ой, не плач же, дївчино, не журись,
Та до мого серденька пригорнись.
Я верну ся, серденько, в осени,
Як упаде листячко з калини”.

36.

Ой, ходила дївчина беріжком,
Заганяла селезня батіжком:
Іди, іди качуре до дому!
Продам тебе жидови рудому.
За три копи качура продала,
А за копу дударика наняла:
“Заграй менї дударику на дуду,
Нехай же я своє горе забуду:
Колиб тобі горенько та печаль,
То-б ти вийшов на улицю та кричав.
А тож тобі горенька не має,
Ой, хтож тобі сї кучері звиває?”
“Була в мене дївчина Уляна,
Вона-ж менї сї кучері звивала,
Була в мене дївчинонька Варвара, —
Вона-ж менї сї кучері порвала”.

37.

Там де Чорногора сумно
Угрів край витає,
Там, де біла Тиса шумно
Чорну доганяє:
Там ти любко моя мила,

Як цвіт процвитала,
Там ти літа молоденькі
В щастю проживала.

І я щастя шукаючи
В той край заблукав:
Долї собі глядаючи
Тебем си ізбрав.
Бог получив мя з тобою,
Щастє, долю дав...
Ах, чому же молодуою
Тебе менї взяв.

Ти мя вірно полюбила
І я тя любив,
Ти зі мнов щасливо жила
І я був щаслив...
Деж а деж ти ся подїла,
Вірний друже мій?
А так скоро улетїлась
В вічний супокій.

Глянь на мої тужні очи,
Як слези ся ллють!
Дїти твої в день і в ночи
Мами свої ждуть.
Прийди люба к'мужу твому
Слези угамуй!
Прийди мати к'дому твому
Дїти нагодуй!

Они батька ся питають,
Де я матїр дїв?
З плачем менї докучають,
Чом її не привів?
Ставай мати з гробу твого,
Дїти посїти,
Або разом із собою
В гріб твій мя прийми!

38.

Як два серця ся кохають,
Все никне з очий:
На журбу всю забувають,
На світ, на людий.
Лиш хотїлиб разом жити,
І пуститись в світ
Та з собов лиш голубити
І на себе зріть.

Тогдї світ їм Божим раєм,
Палатов хатина,
Вік цїлий пливе ручаєм
Мов одна година.
І так лїта за лїтами
Скоренько збігають,
І мов місяць з зіроньками
Чудним блеском сяють.

39.

Ой під горою, під камяною,
Там сидить голуб із голубкою.
Цїлували ся, милували ся,
Сизими крильми обіймали ся.

Налетїв орел з крутої гори,
Розбив-розлучив голубів з пари.
Голубка ходе, жалїбно гуде,
Що вже з голубом жити не буде.

40.

Ой летїла горлиця через сад,
Через сад, гей! розпустила пірячко
На ввесь сад, гей! на ввесь сад.

Ой хто теє пірячко ізбере,
Ізбере, гей! той мене молодую
Забере, гей! забере.

На курочці пірячко в один ряд,
В один ряд, гей! любімо ся, серденько,
В один лад, гей! в один лад!

41.

Пропала надія забило ся серце,
Заплакали очи мої.
Любив я дівчину, тай та ся змінила,
Ой, горенько в світі мені.

Як биж вона знала любов мою щиру,
Вонаб не кидала мене,
Любилаб, кохала як мати дитину,
Ще й серце б віддала своє.

А то десь далеко з другим ти жартуєш,
За мене забула зовсім,
А я сиротина сижу та сумую,
Не сплю і нічого не їм.

Як би вона знала, що сонце без неї
Не світить мені, як другим,
Вонаб спамяталась, мене полюбилаб,
Щасливі булиб ми зовсім.

Як би вона знала, що в світі без неї
Нема чого жити мині,
Вонаб не цуралась мене бідолахи,
І кинулаб жарти свої.

Тепер все пропало, течуть з очий сльози,
І серце щемить, та болить,
Піду утоплю ся в широкій криниці,
Не буду я більше вже жить.

Або як повішусь на тій гиллячині,
Що в неї в садочку росте,
Умру я, нещасний, за тебе, дівчино,
І гріх тобі буде за те.

42.

Одна гора високая,
А другая низька, —
Одна мила далекая,
А другая близька.
У сієї, близенької,
Воли та корови,
А в тієї, далекої,
Та чорнії брови.
У сієї, близенької,
Рушник на кілочку,
А в тієї, далекої,
Брови на шнурочку.
Ой я сюю, близенькую,
Людям подарую,
А до тої далекої,
Пішки помандрую.

43.

Ой, нависли чорні хмари, нависли, нависли,
Не зійдеш ти, мій миленький, ні з гадки ні
з мисли,
Ой, годину я співаю а годину плачу, —
Як я тебе, мій миленький, так довго не бачу".

"Ой, чи будеш дівчинонько, чи будеш тужити,
Як я піду, тай поїду цісарю служити?"

"Ой, не буду, козаченьку, не буду, не буду,
Ти за гору, я за другу, тай вже тя забуду".

Ой поїхав козаченько на зимові лози,
Обілляли дівчиноньку дрібненькії сльози.

Ой, поїхав козаченько за нові остріжки,
Посилає дівчинонька три післанці пішки.

44.

По той бік гора ,
По сей бік гора,
Поміж тими крутими горами
Сходила зоря.
  Ой тож не зоря —
  Дівчина моя
  З новенькими відерцями
  По водицю йшла.
“Дівчино моя,
Напій же коня,
З рубленої кринички
З повного відра.
  Дівчино моя,
  Чом заміж не йшла?”
—“Бідна була, по наймах служила—
Пари не знайшла!
Козаченьку мій!
Чом не женив ся?
Як поїхав у чистеє поле,
Та й забарив ся”.
  “Дівчино моя,
  Сідай на коня,
  Та поїдем у чистеє поле
  До мого двора.
А в мого двора
Нема ні кола,
Тільки стоїть один кущ калини
Та й та не цвила.
  Калино моя!
  Чом ти не цвила?
  “Зима була та й цвіт оббила,
  Тим я не цвила!”

45.

Дощик, дощик, капає дрібненько,
Яж думала, яж думала, запорожець ненько.

Колиб знала, колиб знала, з відки виглядати,
Тоб заняла, заставила стежки замітати.

Аж він іде, аж він іде, ступає дрібненько,
То-то любо, тож то мило дивити ся ненько.

Дощик дрібний, аж із стріх ллєть ся,
Розсердив ся мій миленький, тай не засміє ся.

Дощик дрібний, аж із стріх капотить,
Розсердив ся мій миленький, ногами тупотить.

Розсердив ся, розгнївав ся, мій милий на мене,
А як гляне серце вяне і в него і в мене.

46.

Болить мене головонька від самого чола,
Не бачила миленького, нї тепер нї вчора:
Ой бачить ся, не журю ся, в тугу не вдаю ся,
А як вийду за ворота, від вітру валю ся.
Ой бачить ся, що не плачу, самі слези ллють ся:
Від милого людий нема, від нелюба шлють ся.
Нема мого миленького, нема мого сонця,
Нї з ким минї розмовляти сидя у віконця.
Нема мого миленького, нема його тута,
Посходила після дощу шальвія і рута:
Я шальвію пересію, руту перетичу,
Таки свого миленького к собі перекличу.
Барвіночку зелененький стели ся низенько,
А ти милий чорнобривий присунь ся близенько.
Зелений барвіночку стели ся ще низше,
А ти милий чорнобривий присунь ся ще близше.

47.

Хилили ся густі лози,
Відкіль вітер віє:
Дивили ся карі очи,
Відкль милий іде.

Хилили ся густі лози,
Та вже перестали:
Дивили ся карі очи,
Тай плакати стали.

В кінци греблї шумять верби,
Що я насадила,
Немаж того козаченька,
Що я полюбила.

Ой не моє козаченька —
Поїхав за десну:
Рости, рости дївчинонько
На другую весну!

Росла, росла дївчинонька,
Тай на порі стала:
Ждала, ждала козаченька,
Тай плакати стала.

Ой! не плачте карі очи!
Така ваша доля:
Полюбила козаченька,
При місяцю стоя!

Зелененькі огірочки,
Жовтенькі квіточки!
Нема мого миленького,
Плачуть карі очки.

Болять, болять мої очки,
Серденько понило...
Не бачу я миленького
І дїло не мило.

48.

Тихо-тихо Дунай воду несе,
А ще тихше дївка косу чеше. (2)

Чеше, чеще та на Дунай несе,
“Пливи, косо, тихо за водою,
А я піду у слід за тобою. (2)

Припливи косо, к зеленому лугу,
Скажу тобі всю свою притугу”, (2)

Нема краю тихому Дунаю,
Нема впину вдовиному сину,
Що звів з ума дівку, сиротину. (2)

“Ох ізвів ти, на коника сівши:
Оставай ся, слави набирай ся, (2)

А я молод слави не бою ся,
Вийду з села зараз оженю ся. (2)

Мені дївко, та пришиють квітку,
Тебеж, дївко, завертять в намітку”. (2)

49.

Там, де Татран круто вєть ся,
По камінях де шумить,
Є там дївча: а як зве ся,
Козак знає, та мовчить.

На долинї є криниця,
З сеї криницї бє вода,
О дївчина, як зірниця,
Хорошая, молода.

Ясним оком, як погляне,
Як ся мило засміє,
То аж серцю лекше стане,
А козаче серце бє.

Іде, мила, дощ дрібненький,
Твої цвіти не зійдуть,

Ох лихії вороженьки
Мя з тобою розведуть.

Гей пращай же, моя мила,
Не плач, не плач, но пращай!
Як згадаєш, щось любила,
Мене собі пригадай.

50.

Тужно серцю за миленьким,
Що десь в чужині
Пробуває у тяженькім
Цїсарськім ярмі.
Ой коби той час вернув ся,
Як він в купцї з мною,
На чім світ менї клянув ся,
Присягав любовю.

Чи в чужинї памятає,
Як го Оля любить.
Чи за другов ся вганяє
І знев ся голубить.
Ах мій Боже милостивий
Він так не дїлає,
Бо мій милий, чорнобривий
Двох сердець не має.

51.

Гей на Івана, гей на Купала, гей, гей, гей!
Красна дївчина долї шукала:
Цвітки збирала, віночок вила,
Долї водою єго пустила:

“Поплинь віночку по бистрій хвилї,
Поплинь під хату, де жиє милий”.
Поплив віночок долї водою,
Серце дївчини забрав з собою,

Гей на Івана, гей на Купала,
Дївча о північ зїлє копало,
В північ копало, в північ варило,
А до схід сонця вже отруїло.

52.

Ой піду я до млина, до млина,
А у млинї новина, новина:
Там то мамцю мелник,
Там то мамцю добрий,
Там то мамцю хороший,
Меле гречку без гроший.

Меле, меле на кіш насипає,
Що насипле, мене пригортає:
Там то мамцю мелник і т. д.

Меле, меле, меле, решетує,
Що оберне, мене поцїлує:
Там то мамцю мелник і т. д.

53.

Ой мати, мати, серце не вважає:
Кого раз полюбить, з тим і помирає.
Лучше умерти, як з немилим жити.
Сохнуть з печалї, щодень сльози лити.
Бідність, богацтво — єсть то Божа воля,
З милим їх дїлити, — щасливая доля.
Ох, хиба-ж я, мати, не твоя дитина?
Коли моя мука буде тобі мила?
І до мого горя ти жалю не маєш:
Хто припав до серця забуть заставляєш.

54.

Гей по горі, по високій, трійзїль постелив ся:
З України до дївчини козак поклонив ся:

Поклонив ся козаченько з коня вороного,
Нагадай си, моя мила, мене молодого.

А в неділю рано, рано дївча ся вмивало:
Тай русою та косою личенько втирало.
Утирало біле личко, утирало брови, —
Немаж мого миленького, нема і розмови.

Не плач мила, не плач серце, не плач чорні очи
Ой маюж я розмовоньку аж до пізна в ночи:
Ой маюж я розмовоньку, ой маюж я милу,
Висипано надімною високу могилу.

55.

Ви дївочі сині очи!
Чом слеза вас криє?
Як в вас гляну, з болю вяну,
Серце в грудях ниє.
Ви зірниці серед ночи,
Сині очи, ви дївочі,
Хто в вас гляне, зазирає,
Тому рай ся отвирає.
Чом дївчино ти сумуєш?
Боже, щоб то знати,
Я з тобою аж до гробу
Хтїв би сумувати,
І у синї очи твої
Виливав бим болї мої,
В тї зірниці серед ночи,
Сині очи, ті дївочі!...
Не смути ся на сім світі
З давна так ся діє
Що в серденько трути ліють.
З болю бідне млїє...
Біль пропаде, як росиця
В сонци рано на травиці,
Як весною сині очи
Глянуть зірков в темній ночи.

56.

В кінці греблї шумлять верби,
Що я насадила:
Нема того козаченька,
Що я полюбила.

Ой не має козаченька, —
Поїхав за Десну:
Рости, рости, дївчинонько,
На другую весну!

Росла, росла дївчинонька,
Тай на порі стала:
Ждала, ждала козаченька,
Тай плакати стала.

Ой не плачте, карі очи!
Така ваша доля:
Полюбила козаченька,
При місяцю стоя.

Зелененькі огірочки,
Жовтенькі цвіточки, —
Нема мого миленького,
Плачуть карі очки!

Болять, болять мої очи,
Серденько понило:
Не бачу я миленького, —
І дїло не миле...

57.

Гомін, гомін по долинї,
Широкий лист на калинї:
Єще ширший на яворі,
Стоїть мила на розмові.

Де-ж ти милий пробуваєш,
Що у мене не буваєш:
Пробуваю край Дунаю,
Тебе мила споминаю.

Щоби човен і весельце,
Ночував бим в тебе серце:
Анї човна нї порома,
Ночувати мушу в дома.

Тече вода рiченьками,
Плаче мила слезоньками:
Не плач мила, не жури ся,
Я молодий не женив ся.

Твоя мати чарівниця,
То велика розлучниця:
Розлучила нас обоє,
Як рибоньку із водою.

58.

Ах я нещасний, що маю дїяти?
Люблю дївчину, не могу ї взяти.
Не могу ї взяти, бо зарученая...
Ах доле моя, доле нещасная!

Просив бим її, щоб мене кохала,
Та щоби иньшому серця не давала,
Але не схоче, бо я не богатий...
Ах я нещасний, що маю дїлати!

Хоч її не возьму, буду їй сприяти,
Всякого добра буду їй желати:
Нехай в тім житю не зазнає злого,
Що їй наймилїйше, нехай має много!

59.

Ой ти дївчино зарученая,
Чому ти ходиш засмученая?

Ой як я маю весела бути,
Кого люблю я, трудно забути.

Ой ти дївчино, чорнії очи,
І в день смутна ти і не спиш в ночи:
Чорнії очи принаду дали,
Душу і тїло зовсїм узяли.

Ой ти дївчино мислями блудиш,
Сама не знаєш кого ти любиш,
Ой знаю, знаю, кого кохаю,
Лишень не знаю, як жити маю.

60.

Ходжу, нуджу понад берег,
Тяженько зітхаю:
Бідна-ж моя головонька,
Що долї не маю.

Булож мене моя мати,
В ріцї утопити:
Як такую нещасливу
На сей світ пустити.

О як тяжко каменеви
Під водов плинути,
А ще тяжше сиротинцї
На чужинї бути.

Журила ся мати мною
Як риба водою:
Дала мене межи люди,
Жалує за мною.

Ах ти, Боже, мій єдиний,
Ти моя потїха:
Потїш мене нещасливу,
Вибав з того лиха.

61.

Лугом іду, коня веду,
Розвивай ся луже!
Сватай мене козаченьку,
Люблю тебе дуже!

Ой хоч сватай, хоч не сватай,
Хоч так присилай ся:
Хоч, щоб слава не пропала,
Що ти залицяв ся.

“Ой колиб ти, дівчинонько,
Була богатенька,
Взяв би тебе за рученьку,
Повів до батенька”.

“Ой колиб я, козаченьку,
Була богатенька,
Наплювалаб я на тебе,
Й на твого батенька”.

Ой піду я під вишеньку
Аж лист опадає:
Жалуй мене дружинонько,
Милий покидає.

Не жури ся дівчинонько,
Рута зелененька:
Сей покине, другий буде,
Щеж ти молоденька.

62.

Звела мене не біда;
Звела мене,
Моя нене,
Звела мене не біда;
А дівчина молода!

А дівчина,
Як калина,
А дівчина молода!
Бровоньками звялила;
Бровоньками,
Хмароньками,
Бровоньками звялила;
Оченьками спалила!
Оченьками,
Зіроньками,
Оченьками спалила!
Губоньками зраїла;
Губоньками,
Сливоньками,
Губоньками зраїла;
Личеньками строїла,
Личеньками,
Чароньками,
Личеньками строїла.
Ой дївчино, не вяли!
Ой дївчино,
Ти рибчино,
Ой дївчино, не вяли!
Мого серця не пали!
Мого серця
Край реберця,
Мого серця не пали!
Коли любиш — не жартуй!
Коли любиш,
Та не́ губиш,
Коли любиш — не жартуй!
Як не любиш — розчаруй,
Як не любиш,
Тільки губиш,
Як не любиш — розчаруй!

———o———

6. КОЛОМИЙКИ.

Як я возьму коломийки
Співати, співати,
Затужиш ти і заплачеш,
Тай станеш думати;

1. Гей плину я по Дунаю і так си думаю:
Нема красших співаночок як у нашім краю!
Ой нема то, ой нема то, як руська країна,
Там співає співаночки кождая дівчина.

2. Ой піду я межи гори, там де жиють бойки,
Де музика дрібно грає, скачуть по легойки;
Ой нема то як у горах дівчата співають,
Ой нема то як у горах молодці гуляють.

3. Руська наша коломийка, хоч вона дрібонька
Вона мила а все щира — мені солоденька;
Коломийки заспівати, коломийки грати,
Алеж бо то коломийки добре танцювати.

4. Нема танцю на всім світі як та коломийка,
Вона душу вириває із мого сердейка;
Як заграю, заспіваю, туга зчезає,
Бо та наша коломийка таку силу має.

5. Заграйте ми музиченьки білими пальцями,
Най я собі потанцюю з чорними бровами;
Ой у тебе музиченьку руки золотії,
Тож ти душу потягаєш в світи далекії.

6. Ой скрипочки із липочки, а струни з барвінку
Як заграю, буде чути аж на Украінку;

Тепер я собі заграю, тепер защебечу,
А як прийде лиха доля — пташкою відлечу.

7. Ой калина біло цвите, а червоно родить,
Великеє закохане до біди приводить:
Цвите тернє, цвите тернє, бо корінє має,
Хто коханя не зазнавав той жалю не знає.

8. Звідси гора, звідси друга, посеред долина,
Межи тими гороньками любая дівчина;
Треба гори розкопати, долину зрівнати,
Щоби ми ся було видно до милої хати.

9. Як би не ти дівчинонько, і не твої очи,
Не стоялиб мої коні до темної ночи;
Не стоялиб мої коні, коні воронії,
Як би не ти, дівчинонько, та брови чорнії;

10. Ой дівчино, дівчинонько, якаж ти миленька
Як у літї на нивоньці вода студененька;
Як у літї на нивоньці води ся напити,
Так з тобою постояти, тай поговорити.

11. Ой гадав я милий брате, що то скрипка грає
А то моя чорнобрива, по саду співає;
Та гадав я милий брате, що то сонце сходить,
А то моя милесенька по подвірю ходить.

12. В тебе очка чорненькії, як тернь на галузї,
Личко таке румяненьке, як калина в лузї;
В тебе очка чорненькії, як терен саджений,
А бровонька такі красні, як шнурок плетений.

13. Коли моя миленькая по садочку ходить,
Видить ми ся, що за нею біла рожа сходить;
Личко твоє, милесенька, краснійше над рожу,
Я тя бідний, молоденький забути не можу.

14. Тяжко болить як укусить люта гадинонька,
Та ще тяжше, як вчарує люба дївчинонька;
Як укусить гадинонька, знайдеш в зїлю лїки,
Як вчарує дївчинонька, пропавєсь на віки.

15. А вжеж я ся не дивую чому мила красна,
Коло неї вчера рано впала зоря ясна;
Як летїла зоря з неба, тай розсипала ся,
Мила зорю позбирала тай намаїла ся.

16. Стоїть явір над водою, хитає собою,
Чи тужиш ти так за мною, як я за тобою;
Як тужиш ти так за мною, як я за тобою,
Ми тодї ся розійдемо, як рибка з водою.

17. Стоїть явір над водою, в воду похилив ся,
Чогось милий чорнобривий тяжко зажурив ся;
Як менї ся не хилити, вода корінь миє,
Як менї ся не журити, саме серце млїє.

18. Та як ти ся, дївчинонько, та як же ся маєш,
Чи ти о мнї голубонько уже не гадаєш?
Я ся маю, я ся маю, як рибка в Дунаю,
Тілько ми жаль, моє серце, що тя не видаю.

19. Що ти минї дївчинонько, такого зробила,
Що ти менї молодому над всїх тепер мила;
Ой дївчино, дївчинонько як я тебе люблю,
Як відкажеш серцю мому, то я ся загублю.

20. Ой став козак над могилов тай думку думає,
На Вкраїну поглядає, тяженько вздихає:
Гей нї вітер тут не віє, нї сонце не гріє,
І не так тут на могилї трава зеленіє.

21. Ой загудів сивий голуб в зеленій лїщинї,
Ой затужив козаченько по своїй дївчинї;
Ой піду я на Вкраїну, там знайду родину,
Там знайду я кого люблю, — мою чорнобриву.

22. Ой зійди ясна зірничко, бо якось темненько,
Вийди, вийди дівчинонько, бо мені сумненько;
Зійшла зоря, зійшла зоря, весь світ освітила,
Вийшла моя миленькая, — всїх розвеселила.

23. Ой не ходи, де я ходжу, дівчину любити,
Ой скажи си милий брате труновцю зробити;
Ой скажи си ю зробити, кедринов оббити,
Або менї або тобі на світі не жити.

24. Ой пливало біле гуся по воді, по воді,
Любила би мня миленька, через людий годі;
Ой вороги, вороженьки, на вас нарікаю,
Через вас ми світ не милий, і долї не маю.

25. Ой видить ся, що хмарить ся і дощик падає,
Ой видить ся, що з-укоса мила поглядає;
Ой видить ся, що сердить ся миленька на мене,
А як гляне, — серце вяне в неї тай у мене.

26. А де тая керниченька, що голубка пила,
Та деж тая дівчинонька, що мене любила;
Ужеж тую керниченьку, голубки випили,
Та вжеж мою дівчиноньку инші полюбили.

27. Та пійду я на Вкраїну, і там я загину,
Там кажу си посадити в головах калину:
Будуть пташки прилїтати, калиноньку їсти,
Будуть менї приносити від милої вісти.

28. Ой хоч гуди, хоч не гуди голубе-небоже,
Та кого я вірно любив, не судивсь ми Боже;
Два голуби воду пили, а два колотили,
Бодай тоті не сконали, що нас розлучили.

29. Ой болить мня головонька від маку дрібного,
А я рибку не забуду поки житя мого;
Ой соколе, соколоньку, пожич менї крила,
Най полечу, там де знаю, — там де моя мила.

30. Стоїть верба над водою, схилила ся в тоню,
Не мож бути, милий Боже, двічи молодому;
Ой я бим дав, як би можна, і пів того світа,
Коби ми ся повернули молодії літа.

31. Заграй менї музиченьку в яворові скрипки,
Пійду з милим погуляти ворогам на збитки;
А там в поли дві тополї, третя зелененька,
Не буду ся віддавати, бом ще молоденька.

32. Я гадала молоденька, що соненько сходить,
А то милий, чорнобривий по городі ходить;
Я гадала молоденька, що сокіл лїтає,
А то мій чорнобревенький на кони гуляє.

33. Коби річка невеличка, я бим перебрила ,
Коби ми був милий вірним, я бим го любила;
Але тобі мій миленький не ма що вірити,
Ти так з иньшов, як зі мною будеш говорити.

34. Гей! ти дубе зелененький, листя твої рясні,
Ти козаче молоденький, слова твої красні;
Слова твої хоч прекрасні, а чортова думка,
Поким тебе не любила, булам як голубка.

35. Ой димнося в Чорнійгорі, ой димнося димно,
Якось мого миленького відтам ще не видно;
Ой з північи з Чорной гори йшло молодців
много,
Я з далека ізпізнала свого миленького.

36. Ой як будеш в полонинї мій милий співати,
Пускай голос по діброві, щоби тя пізнати;
Пускай голос по діброві, пускай по ялинї,
Щоби було любо-мило всїй моїй родинї.

37. Рости хмелю над водою — рівно з тичиною,
Далеко тя мій миленький чути з сопівкою;
На сопівцї красно граєш, ще краще співаєш,
Ти то серцю іно туги і жалю завдаєш.

38. Світи зоре на все поле, закіль місяць зійде,
Закіль милий чорнобривий до милої прийде;
Зійди, зійди місяченьку, зійди перекраю,
Та хотяй нас люди судять — того ся не бою.

39. Ти соненько світи за дня, місяченьку в ночи,
Щоби я ся надивила миленькому в очи;
Ой мій любко солоденький згину за тобою,
Та згину я — як рибонька за зимнов водою.

40. Та ти милий, чорнобривий, якийсь ми миленький.
Як у літї в полонинї вітер холоденький;
Тай ти файна, моя рибко, якась ти миленька,
Як у літї на Поділю вода студененька.

41. Коло млина, коло млина, коло вітрового,
Всї миленькі ту гуляють, — іно нема мого;
Нема мого миленького, пішов десь у гори,
Зачесав си кучерики понад чорні брови.

42. Кувай, кувай зазуленько від рана до ночи,
Та скажи ми, чи побачу миленького очи;
Бодай же ти зазуленько сїм літ не кувала,
Що ти менї молоденькій правду не сказала.

43. Та хоч що-день сонце світить, що-ніч місяць сходить,
Нема мого миленького, чомусь не приходить;
Ой заросли тоті стежки мохом і травою,
Дем ходила, говорила, серденько з тобою.

44. Стратила я свій вік марно тай і свою долю,
Зісталам ся нещаслива, як билинка в полю;
Як же менї не плакати самі слези ллють ся,
Від сокола нема слова від нелюба шлють ся.

45. Ой нудно ми на серденьку, ой нудно нудниця
Ой кого я вірне люблю той і в ночи снить ся;
Та кого я вірно люблю, того не видати,
А кого я ненавиджу, — сам лїзе до хати.

46. Ой сивая зазуленько, що рано лїтаєш,
Скажи менї зазуленько де любка видаєш?
Ой видаю край Дунаю над тихов водою,
Обтирає чорні очи хустков шовковою.

47. Коб я була рибонькою я бим поплинула,
Я бим свого миленького назад завернула;
Я бим його завернула, коло него сїла,
Я бим тогди миленькому всю правду повіла.

48. Лети вітре до милого, де його могила,
Скажи йому від милої, що ся не змінила;
Скажи йому від милої, що сама бідненька,
Коли нема коло неї любого серденька.

49. Ой калина говорила, лїщина співала,
Що дївчина за миленьким три рази вмлївала;
Бодай тебе мій миленький з твоєю красою,
На-що мене відливали три рази водою.

50. Ой як тяжко на безводї рибі пробувати,
Без милого на чужинї тяжше проживати;
Гей ти орле чорнокрилий дам ти серця свого,
Занеси мня з чужиноньки до мого милого.

51. Ой на рутї жовтий цвіток, сама зелененька,
Не зрадь мене мій миленький, бо я молоденька;
Ти не вітер буйний в полю, а я не билина,
Є у тебе отець-мати, в мене є родина.

52. Ой не знаю я бідненька, де мій милий дівся,
Якби милий у гай пішов, гай би зеленів ся;
Не спалам я цїлу нічку, уже день біленький,
Ой не знаю я де дїв ся, мій чорнобривенький.

53. Не спалам я цїлу нічку, а вcталам раненько,
Ой зрадив мня мій миленький, та болить сер-
денько;
Бодай же ти мій миленький тогди оженив ся,
Як у морю на каменю сухий дуб розвив ся.

54. Ой співала на билиці якась пташка сива,
Ой котра ще не любила, у Бога щаслива;
Бо не усі сади родять, котрі вже зацвили,
Та не усі побрали ся, котрі ся любили.

55. Половина саду родить, половина вяне,
Половина шлюби беруть, половина марне;
Половина саду родить, половина всхне ся,
Половина побере ся — решта розійде ся.

56. Ой засвіти місяченьку тай ти зоре ясна,
Та най усі люди знають яка я нещасна;
Посадїть ми мої сестри в головах калину,
Нехай о тім кождий знає, що з коханя гину.

57. Ой там в садї зеленая трава по колїна,
Ой за добрим чоловіком жінка як калина;
Ой там в полї на горбочку трава зеленїє,
Ой за лихим чоловіком жінка помарнїє.

58. Повій вітре буйнесенький та з гори та здолу,
Чей розвієш буйний вітре мою лиху долю;
Та буду я вже віяти, не буду ставати,
Вжеж я того не розвію, що має Бог дати.

59. Шкода травки і муравки тому облогови,
Шкода мене молодої тому неробови;
Шкода мене молодої, шкода мого стану,
Та як я ся леда бідї у руки дістану.

60. Тече річка невеличка, я ї перескочу,
Віддай мене моя мати за кого я хочу;
Не далась мня моя мамо за кого я хтїла,
Тепер шумить нагаєчка коло мого тїла.

61. Мене мати породила темненької ночи,
Дала менї красне личко і чорнії очи;
Було менї моя мати краси не давати,
Лиш ми було моя мати щастя долю дати.

62. Ой кобисьте люди знали, яка моя біда,
Силує мня моя мати за старого діда;
Та не дай мня моя мамо, не дай за старого,
Бо я уже полюбила хлопця молодого.

63. Зеленая черемшино, що над водов стоїш,
Молодая дівчинонько, чом ся старця боїш;
Ой як би я не зелена, тут бим не стояла,
Та як би я не моло́да, яб ся не бояла.

64. Стоїть верба над водою розпустила гілє,
Убирай ся дівчинонько — днесь твоє весілє;
Ліпше було мене мамцю у землю сховати,
А ніж мене молодую з нелюбом вінчати.

65. Закувала зазуленька у лісі на дубі,
Заплакала дівчинонька у церкві при шлюбі;
Не плач, не плач, дівчинонько, добре тобі буде,
Умиєш ся слезоньками — як води не буде.

66. Далась мене моя мамцю за-муж молодою,
Так як тоту конопельку в воду зеленую;
Та як тяжко конопельці в сирій воді гнити,
А ще тяжше молодиці на чужині жити.

67. Ой кувала зазуленька в хаті на загаті,
Тяжко мені привикнути у свекриній хаті;
Ой піду я до свекрухи, — стану на порозі,
Мої милі співаночки в далекій дорозі.

68. Мої милі співаночки складані, складані,
Ой деж я вас наскладала — то при свої мамі;
Та при своїй наскладала, в чужої забуду,
Мої любі співаночки, — я вас не забуду.

69. Мої любі співнаночки, де я вас подію,
Занесу вас в чисте поле, — там я вас розсію;
Та як буде добра воля — я вас позбираю,
А як буде доля лиха — то вас занехаю.

70. Понад гору високую голуби літають,
Я гаразду не зазнала, літа ся минають;
Я гаразду не зазнала і не буду знати,
По чім я вас мої літа буду споминати?

71. Літа мої молоденькі, тож ми жаль за вами,
Ой так ми ся завше здає, щом не була з вами;
Літа мої молоденькі, на завше страчені,
Гей верніть ся співаночки мої улюблені.

72. Як я собі спогадаю давнії літейка,
Підуть слези долї личком, як бистра річейка;
Як я собі спогадаю, кого я любила,
Як би в мені не душейка, я бим ся згубила.

73. Ой у моїм городчику росте лелійочка,
Щож ми з того, щом молода, колим сиріточка;
Та як тії конопельці у болоті гнити,
Так то мені сирітонці на тім світї жити.

74. Щож я тобі моя мамцю такого зробила,
Що ти мене пустенничиою такою лишила;
Коб булась мня моя мати в купели заляла,
Була бим ся із короля долев не міняла.

75. Які тоті квітки красні, котрі заквітають,
Які тоті діти щасні, котрі матїр мають;
Людські діти як дітойки, а я сирітойка,
Людські діти матїр мають, — моя у Богойка.

76. Ой зазуле сивенькая, щож тепер не куєш,
Мати моя миленькая, щож мня не жалуєш;
Тогди я тя доню моя буду жалувати,
Коли буде зазуленька в осени кувати.

77. В чужім краю, в чужім краю марно пропадаю
Біднаж моя головонька, що роду не маю;
Ой стою я в чужім краю, як на пожаринї,
Ніхтож мене не пригорне при лихій годині.

78. Ой роблю я, тяжко роблю, робота нї-защо,
Люди кажуть і говорять: сирота ледащо!
А сирота утомив ся, на тин похилив ся,
Люди кажуть і говорять: він мабуть упив ся.

79. Шкода трави зеленої, що пополовіла,
Шкода мене молодої, щом посиротїла;
Шкода трави шовкової тому берегови,
Шкода би мня молодої леда ворогови.

80. Ой піду я сирітонька на гору крутую,
Стану же я подивлю ся на річку биструю;
Ой ти річко бистренькая, на тебе дивлю ся,
Думки менї серце давлять — піду утоплю ся.

81. Ой дубе мій зелененький, ой дубе мій дубе,
Гей я хлопець молоденький, з мене жовнїр буде.
Мати моя старенькая, та я твій синочок,
Тось то мене виховала під карабіночок.

82. Ой заплачеш моя мати дрібними слезами,
Як я буду присягати перед образами!
Ой заплачеш моя мати, заплачеш, заплачеш,
Як ти мене на цїсарськім конику зобачиш.

83. Ой заплачеш моя мати з недїленьки тої,
Як увидиш білий ремінь через плечі мої;
Ой заплачеш моя мати рісними слезами,
Як мня будеш пізнавати межи жовнярами.

84. Летїв орел понад море, жалібненько кряче,
Взяли сина у жовнїри, мати за ним плаче;
Плаче мати, плачуть сестри, тай уся родина,
Тепер вже не наша буде — цїсарська дитина.

85. Ступай коню підо-мною, через крваві ріки,
Будь здорова матїнонько,—вжем пропав навіки;
Ступай коню підо-мною та розбивай ґруду,
Будь здорова родинонько, — вже я ту не буду.

86. Виправила сина мати на війну раненько,
Сіла собі під віконце —плаче жалісненько;
Виправила мати сина та на вороженька,
Щаслива би мому сину була доріженька.

87. Ой не одна мати плаче, жалісно голосить,
Нема мого соколика, десь карабін носить;
Карабіне, карабіне, мучиш мою душу,
Хоч бим не рад молоденький, носити тя мушу.

88. Жовнїрськії карабіни бодай погоріли,
Щоби мене молодого плечі не боліли;
Проси Бога дївчинонько — й я буду просити,
Щоби уже той карабін довго не носити.

89. Ой кувала зазуленька тепер не чувати,
Де мня мати породила, там треба вмирати;
Там то менї як задзвонять, та в усї канони,
Ой далеко лїпше вчуєш — та як наші дзвони.

90. Родинонько, родинонько, чи жаль тобі буде,
Як я піду умирати межи чужі люди;
Ой у поли край дороги висока могила,
Там на війнї умер хлопець, що я го любила.

7. ВЕСІЛЬНІ.
(Від Перемешля).

1.

Треба косу розплїтати,
Треба вінець закладати,
Пішла княгинонька,
Пішла Горпинонька,
До городонька,
Білими ноженьками.
Ріже барвінок,
Собі на вінок
Білими рученьками:
Прийшла до неї
Матїнка єї:
Що робиш, дитинонько?
Ріжу барвінок
Собі на вінок,
На свою головоньку.
Ой, чи-ж я тобі,
Моя матїнко!
Не була вигідненька?
Що ти мня даєш,
Ти мя силуєш,
А я ще молоденька
Не дуже розумненька.
Я тя силую,
Ой я тя даю,
Зі своєї головоньки,
З людської намовоньки.

2.

(При вінкоплетинах).
Ой у лузі калина,
Білим цвітом зацвила:
Пішли її дружки рвати,
Не дала ся уломати:
Пішла Горпинонька,
Пішла княгинонька
Наломила си квіту
З калинового цвіту!
Прийшла до світлоньки
Межи красні дівоньки,
Поставила на столоньку
Проти свого личенька,
Питала ся батенька:
Чи я буду такая,
Як калинонька тая?
Будеш дитинонько, будеш,
Поки у мене будеш:
А як від мене підеш,
Спаде красонька з тебе,
Із тебе молодої,
Із косоньки чорної.

3.

(Сиротинська).
Вийди Маланонько молоденькая,
Подиви ся всяденько:
Чи не стоїть твій батенько,
У котрого пороженька.
Ой знаю-ж бо я, знаю,
Що батенька не маю:
Пішлю ворону
В чужу сторону
По свою родиноньку:
Пішлю зазулю
В сирую землю

По своєго батенька.
Ворона летить,
Вісти приносить:
Буде ту родинонька.
Зазуля летить,
Вісти приносить:
Не буде твій батенько:
Сира земленька,
Тяжкі двеpенька,
Годї їх отворити.
Анї віконця,
Ясного сонця
На тебе ся подивити,
Вже мій батенько,
Мій соколенько
Перед милим Богом стоїть,
Вірне ся Богу молить:
Спусти-ж мене Боженьку
З неба на земленьку,
Най же ся подивлю
На своє дитинонько.
Ти душенько благая!
Тебе нам не потреба:
Має вона там друженьки
Вірнїї услуженьки,
Вони їй вінець нарядять
На посаг посадять,
Нарядять як панятко,
Посадять як сиротятко!

4.

(Від Стрия).
Просила Горпинонька
Свого батенька:
Батеньку мій любий!
Запирай воротонька,
Не пусти княженька,
Не пусти Василенька.

Дитинонько моя люба!
Як го не пускати?
Коли він ся просить,
Коли він ся стелить,
Хмелем коло двора,
Барвінком коло стола,
Соколом за столом.

5.

(Сиротинська).
Княгині матїночка
Вперед Бога стоїть,
На охрест руки держить
У Бога просить:
Спусти мене Боже!
Над село хмарою,
А в село дрібним дощем,
Ясним сонцем, віконцем,
Найже я ся подивлю,
Як красно дитя убрано?
Убрано як панятко,
Посаджено як сиротятко.

6.

Сіяла княгинонька долю,
Стоячи над водою:
Плини доле з водою,
Я поплину з тобою.
Там ми си спочинемо,
Тай листи попишемо,
До мати пішлемо:
Най-же мама знає,
Що мене малу дає,
Не навчивши мене
Всякої роботи:
Научать мене люди,
Тоді мамі жаль буде.

7.

Вода луженька забрала
І камінє дрібненьке,
Лиш одного каміня не брала,
Що дівчина на нім стояла,
Русу косу чесала.
Не пади косо на камінь,
Но пади, косо, в зільничок:
Бо на камени зсїчеш ся, —
А в зільничку приймеш ся.

8.

Просила княгинонька
Своєго братечка:
Братчику-ж мій любий!
Сїдлай кониченька,
Їдь у чистеє поле
По стадо воронеє,
Зажени-ж бо єго
До зїльника мого,
Най зїлє випасе
І на копитах винесе:
Конї мої воронії
Витопчать зїлє моє,
Най ся по менї не зістає,
Подружечкам на радости
Матїночцї на жалости:
Бо що матїночка гляне,
А де-ж тото дитяточко,
Що садило зїлячко!

9.

Мовила — говорила
Ярая пшениця:
Не подоба моя
У стозї стояти,

Але подоба моя
У короваю розростати.
Мовила — говорила
Червона калина,
Не подоба моя,
У лузї стояти,
Але подоба моя
У коровая сіяти.
Де ти калино росла?
Щось така красна,
Тонка, висока,
Листьом широка?
У лузї при керници,
При студеній водици,
Від вітру буйненького,
Від дощу дрібненького,
Від сонця ясненького!
Десь дївчино росла?
Щось така красна?
У тата в холодочку,
При солодкім медочку!
(Від Бережан).

10.

(Коли на посаг садять).
Злетїли два ангели з неба,
Ой, сїли, пали Марисонцї на подвірє.
А з подвіря в застявноє віконце.
А з віконця на тисові столи.
А з столів на лнянії обруси,
А з обрусів на пшеничні хлїбове,
А з хлїбових на румяне личенько,
А з румяного личенька на барвіновий віночок,
А з віночка на мушлиновий рубочок.

11.

(При вінкоплетинах).
Надлетїло птичатко це, це, це,
Сїло собі в віконенько щебече,
А за столом паняночки лагодять,
Марисонцї вінок лагодять.

12.

(Міщанська, коли їдуть до молодої в неділю).
Їдьмо, поїдьмо
Польом, болоньом,
Піском, каміньом:
Пісок буде шуміти,
Камінь буде дуднїти:
Вчують нас люди,
Славно нам буде,
Вчують селяне,
Що їдуть міщане.

13.

(При вінкоплетинах).
Вінку мій, вінику,
З крещатого барвінку,
Лиш один раз тя вила,
І том тя не сходила,
В суботу по полудни,
В неділю всю дноньку
В понедїлок годиноньку:
Дала би-м тя малювати
Щоби в тобі погуляти,
Дала би-м тя золотити,
Щоби в тобі походити.
(Від Коломиї).

———o———

ЗМІСТ.

1. Патріотичні і політичні.

2. Січові і Сокілські.

3. Історичні.

4. Станові.

а) Козацькі.

б) Чумацькі.

в) Бурлацькі.

г) Опришківські.

д) Побутові.

5. Любовні.

ПОАЗБУЧНИЙ ПОКАЗЧИК ПІСЕНЬ.

AUG
8
1983

Українська Друкарська і Видавнича Спілка
19 E. 7th Street, New York, N. Y.